

Naujienu Antroji Dalis

NR. 446

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XV METAI

VYTAUTAS GAIGALAS

Huysmans ir jo diabolinis misticizmas

Charles-Georges Huysmans (1848-1907) yra vienas iš tu idomių rašytojų, kurį savinasi tokios priešingos srovės kaip natūralistai, simbolistai, katalikai, okultistai bei suprarrealistai. Gimęs iš olandų tėvų, apsigyvenusių Paryžiu, ir norėdamas pabrėžti savo šiaurietišką kilmę, Huysmans suvokietino savo pirmuosius vardus, pasivadindamas Joris Karl. Blondinas, pablyškęs, silpnos sveikatos bei nepaprastai jautrus, — toksai buvo jaunas Huysmans. Mažiausias įsibėrėimas jį įtuzindavo; savo nuobodulį jis nepaprastai perdėdavo ir maži, neišvenigiami nepasisekimai būdavo jam tikros katastrofos. Mokykloje jis negalėjo pakelti draugų šposų siunčiamų jo adresu ir turėjo imti privačias pamokas namuose. Gavęs bakalauratą jis studijavo teisę, vėliau ją metė ir atsidavė literatūrai.

Kurį laiką Huysmans susidraugauja su natūralizmo tėvu Emile Zola ir tampa jo mokinium — „vienu iš didžiausių natūralistų“. Sykiu su Maupassant, Daudet, Alexis, Hennique ir Céard jis dalyvauja Medano grupėje su Zola priešakyje. Kiek vėliau, nusivylęs savo mokytojo griežta linija ir ekscesais, jis iš netikincio krikščionio pasidarė pamažu tikintis, įstoja oblatu į benediktinų vienuolyną ir miršta gomurio vėžiu. Šio didžiojo natūralisto bei okultisto vėlesni raštai bei jo amžiaus paibaiga, atrodo duoda katalikams pagrindo jį savintis.

Huysmans visada turėjo gana stiprų polinkį į visa, kas yra paslaptina. Kadangi jo įgimtas pesimizmas prilaikė jį nuo apreikšto tikėjimo paslapčių, jis metėsi visu smarkumu į kitas, diabolines paslaptis, kurios yra daug lengviau prieinamos netikintiesiems. Pamažu jis leidžiasi tolyn į mistinį okultizmą, kuris jį vis labiau ir labiau domina. Jis nori pereiti pragarą ir sužinoti, ar kartais už jo neprasideda dangus. Lyg ir nujausdamas savo gyvenimo eiga, Huysmans, domėjęs diaboline nežinomybe, vėliau nuo jos atsietė ir nuėjo priešingon nežinomybėn: jautriam okultistui šėtonas esąs per daug žiaurus.

Maždaug 1889 metais, kada Huysmans ruošė spaudai savo „satanišką, paslaptinę ir diaboliską“ romaną *Là Bas* (Tennai), Paryžiuje vyko idomi paroda. Gydytojas Lézinier

rekonstruktavo šioje parodoje XVI amžiaus alchemijos laboratoriją pasiremdamas garsiojo alchemisto Mykolo Maier paliktais dokumentais. Huysmans, žinoma, negalėjo išskentėti neaplankeš šios laboratorijos ir neapžiūrėjęs archainių instrumentų.

Tuo pačiu metu jis palaikė ryšį su dviem okultizmui atsidavusiais kunigais, kurie suteikė kai kurias detales jo ruošiamam romanui. Netrukus jis susipažino su kitu kunigu Boullan, užsiėmusiu juodąja magija ir egzorcizmu. (Šis Boullan turi Jono rolę Huysmans romane *Là-Bas* gi jo portretas yra Jules Bois knygoje *Satanizmas ir magija*). Huysmans tikėjosi gauti iš jo labai svarbių dokumentų savo minėtam romanui. Kardinalo ir sykiu Paryžiaus arkivyskupo Guibert ekskomunikuotas kaip raganius, Boullan gynėsi iki savo mirties (1893 m.), gi Huysmans jį karštai gynė iki savo atsi-vertimo.

Dar ruošdamas *Là-Bas*, Huysmans rašė savo draugui Boullan: „norint parašyti ką naujo apie tokius dalykus, man reikia tikrų dokumentų, man reikia aukštesnio žmogaus pagalbos, žmogaus, kuris stovi virš laiko, kuris stovi atokiai nuo nesveikos bei vaikškos dvasios bei nuo nepajudinamo dvasiškių kvailumo. Šis žmogus negali būti kitas kaip Tamsta“.

Boullan duoda savo draugui Huysmans sekantį atsakymą: „Jūsų darbas bus XIX amžiaus satanizmo istorijos paminklas“. (D'Armagnac: *Huysmans Arba Krikščionio Ribos*, p. 20). Huysmans dabar jautėsi užtikrintas bei paskatintas, tačiau mums lieka mįslė, kodėl minėtas autoriaus romanas visgi nebuvo istorinis satanizmo bei okultizmo dokumentas.

Šioje okultizmo srityje autoriui viskas atrodė paslaptina. Jis buvo įsitikinęs, kad velnias ne tik egzistuoja, bet kad jis karaliauja kaip omniarkas. Pagal kito natūralisto Edmond Goncourt liudijimą, Huysmans apie 1890 m. išsitaręs, jog jis jaučias šaltus bei paslaptinius veido palytėjimus. Netrukus jis prisijungė prie vienos okultistų grupės, kuri šokdino stalus bei iššaukė mirusius. Per vieną tokį seansą Huysmans namuose, šokant stalui pasirodęs generalas Boulanger. Vienas iš

(Tęsinys 9-tam psl.)

SIBIRE — IR GRĮŽUS Į LIETUVĄ

BUVUSIO SIBIRE TREMTINIO DU EILĖRAŠČIAI

Į RYTUS

*Dunda ir dunda traukinio ratai,
Rieda ir rieda vagonai juodi.
Saulės nebėra, saulė nemato,
Ką veža į rytus vagonai juodi.*

*Jokia šviesa neapšviečia vagonų,
Tamsa tik, tamsa ir tamsa nerami.
Sautuvų vamzdžiai vien blizga peronus.
Vis rieda į rytus vagonai juodi...*

*Blaškos ir blaškosi garvežio dūmai,
Laimė manoji su dūmais kartu.
Laisvės idėja vagonuose žūna,
Laisvei iš purvo pakilti sunku...*

*Veža ir veža. Niekas nemato,
Ką veža į rytus vagonai juodi.
Dunda ir dunda traukinio ratai,
Ratuose kūnai pražūsta jauni.*

Sibiras, 1952 m.

ABEJONĖS LIETUVOJE

*Daužaisi visą naktį lig aušros:
Išvykti ar palikti prie ažuolo kamieno?
Ir siuto mintys. Ant galvos
Nukrito katorgoj praleistos dienos.*

*Kažkur šuva nustaugė. Pamiškėj
Daina medžius į žemę vertė.
Rymojo Kristus liūdnas toks kertėj
Ir gaudė beržas prie gimtinės vartų.*

*Kovoti ar išeit, kur saulė nesileidžia,
Kur žmogus žmogui duobę nekasa slapčia?
Tos mintys šėlo tokios klaidžios
Ir griuvo, virto į kapus nakčia.*

*Išvykti ar palikt prie ažuolo kamieno?
Gūdi naktis. Kada gi bus diena?
Lyg karstas gulė pirkios pilkos sienos
Ir pasismaugė šėlusi daina...*

Lietuva, 1958 m.

DIENŲ SKEVELDROS

I.

Po N. Metų, rodos, pats metas pakalbėti apie laiką, kuris, kaip juokiamasi, eina visą laiką. Laikas ir rašytojas, ak, sena amžių šarmu patraukta, tema ir problema.

Marius Katiliškis pernai, paskyrus jam Lietuvių Enciklopedijos premiją, guodėsi:

„Apie knygų rašymo techniką yra kalbėję 'Draugo' literatūrinio konkursu laureatai, iškilmingose tūkstantinių įteikimo apeigose.

Pagal šiųmetį, tereikia kasdien parašyti po puslapį ir metų gale jau 365 puslapiai. Jam laikas — jokia problema. Teigiamai į šį klausimą buvo atsakęs ir pirmąsias laureatas — veteranas, savo laiką paskirstydamas geležine tvarka: — 8 val. darbo fabrike arba įstaigoje, 8 — poilsio ir 8 — knygoms rašyti.

„Tiedu šviesūs ir neeiliniai pavyzdžiai su laiku yra (Tęsinys 2-me pusl.)

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

pavyzdinčiai susidoroję, betgi, pabrėždami išskirtiną laiką svarbą knygų rašymo darbuotėje. Taigi, laikas! Jeigu jo būtų pakankamai, daug gražių dalykų galėtų būti atlikti. Net pailsėtumei, drybsodamas su meškere paežery, arba su šautuvu nubrisdamas prėrijomis, kai jos užsidega rudeniu, tokiu nuostabiū, lyg jis būtų paskutinis mūsų žemėje.

“Aš galvoju apie laiką, kaip apie ištisingą ir nenugalimą sunkenybę, kaip apie prakeiksmą, kurio nesugebu atspirti, nerandu kelių kaip aplenkti ir neišmanau kaip užkarti jį atsibodėjusiems geradariams, teturėdamas vienintelę galimybę jį perleisti paveldėjimo keliu savo vaikams”.

2.

“Books and Art” buvo suorganizavęs specialią anketą: rašytojas ir laikas. Anglų dramaturgas Christopher Fry šitaip dėstė:

— ... be metų neapsiveikiama su jokiū kūrinium, kartaisgi praverčia ir daugiau laiko. Procedūra, gal geriau: kūrinio procesas vyksta anaip:

— kilo mintis, sumanymas, ir jo paraštėje palaidos pastabos-pastabėlės. Planas? nėr jo, netgi rašyti pradėjus. Pirmieji puslapiai — kepuriojimasis iš pelkių! Daug kartų perdirbama, vėl taisoma. Vėliau daug lengviau, bet neperlengviausia. Pats faktas, kad jau parašyta gana daug scenos kūrinium, proceso nepalengvina, priešingai — išnyra nauji reikalavimai, lyg šešėlis slenka... sayikritika. Rezignuoti? vai, ne! tai juk jo vienintelė gyvenime ambicija, ir paguoda.

N. C. Hunter:

— ... darbas eina iš lengvo, kone užsispyręs vilkinti laiką. I metai — 1 scenos kūrinys, tai ankso dalyba, nes kartais persiritama ir į antruosius. Ans rašo iš eilės net 3 variantus (skirtingus tekstus!), ir ima aprinti (randa meninio pasitenkinimo, sandoros tarp pareigos ir kūrybinio atsiekimo) tretįjį behajgdamas.

N. C. Hunter dirba kasdien po 4 valandas (2 iš ryto, 2 vakare), mažiausia. Panašiai ir Ch. Fry.

J. B. Priestley pareiškė, kad atskiras mintis ir pastabas užrašinėja nuolat ir visur, rašyti sėda, kai gauna impulsą (: akstiną, paskatą!). Tada rašo gana greit ir gana našiai. Vadinamieji *rintieji* scenos kūriniai užbaigiami per 10 dienų, bet komedijos rašomos sunkiai, ir trunka ištisas savaites, netgi mėnesius. Kol buvo jaunas, rašė iškart, neatsisėdamas, dabargi — daugiau, ir daugiau pataisymų. Vieta, laikas, aplinka? — gyvi niekai, rašo kur pakliuvo ir bet kuriuo dienos ar nakties metu.

B. Shaw savo metu dėstė:

“Nesirankioju savo darbui metodų, nesgi juos nustato sąlygos, su kuriomis privalau skaitytis, k. a.: techninės scenos galimybės; miesto valdybos nuostatai, kurie saugo teatrus nuo gaisro ir panašių nelaimių; taupumas, kuris riboja teatro direktijos iniciatyvą; publikos sugebėjimas suprasti visa tai, ką scenoje mato ir girdi, o pagaliau atsitiktinės aplinkybės, surištos su kuriamąja tema”.

3.

Bet kam, kuo tikslu kuriam (rašoma)? Amžinai atsakinėjamas, bet neatsakomas klausimas. Panašiai bandė ir prancūzas Maurois, ir... irgi neatsakė. Pats principas teisingas:

— ... turima savyje kas pasako, ir neturima kito būdo kaip tik raštas!

Betgi visur yra “bet”. Maurois mintis, grindžianti rašymo (kūrimo) reikalą, yra trapi: “kuria (rašytojai) laimė, užuot josios ieškojė” (kur kitur). Kritikai išvilko į aikštę visą eilę kontrargumentų. Ana, sako, Balzac buvo pertekęs meile ir meilužėmis; Stendhal Mérimée — lyg inkstas taukuos plūduriavo poli-fikoje ir diplomatijoje; Hugo — šeimoj, užšeimy ir politikoj susirasdavo aistrų numalšinimą, ir t.t. ir t.t.

Maurois todėl lyg paantraštytj priduria:

“rašymas yra malonumas”, kone “dievų aistros pasotinimas”:

“Suteikti sumanymui kūną, pasakyti aiškiai, kas atrodo neaišku, surasti sakinį, nuo kurio pragysta visas puslapis juk tai toks pat džiaugsmas kaip supint gėlių vainiką, nupaišyti sodą, sukurti stovylą. Žinome apie dailininkus, kurie, kai suseno, prašė pririšti teptukus prie suparalizuotų rankų. Kodėlgi rašytojas neturėtų panašaus malonumo rašyme?”

4.

Bevertydamas “Literatūrą ir Meną” (žr. Nr. 48, 1958 m.) užtikau... klasės draugą, Vladą Drėmą. Bet ne apie pažintis noriu rašyti, o jo mintimis (“O rezultatų vis nematyti”) pasidalyti. Įsiskaitykime į kai kurias VI. Drėmos str. ištraikas:

“Kaip bebūtų keista, bet mes ligi šiol neturime jokiū lietuvių dailės istorijos vadovėlio — nei pilnesnio, nei apybraižos. Mūsų universitetą, pedagoginius institutus baigiū istorikai, lituanistai, bibliotekininkai, pedagogai, kitų visuomeninių mokslų specialistai beveik nieko nežino apie lietuvių dailės istoriją, nekalbant jau apie visuotinę meno istoriją ir aplamai apie estetišines kultūros reiškinius.

“... pasitaiko tikrų kuriozų. Antai J. Rustemo tapybos ir piešimo studijos sālė Vilniaus universitete mūsų

literatūroje kažkodėl įkyriai vadinama ‘J. Lelevelio sale’, nors tikroji Lelevelio auditorija yra visai kitoje vietoje (apačioj, prie rankraščių skyriaus, kur dabar įrengtas senų spausdinių sandėlis). O patikrinti šį faktą pagal universiteto bibliotekoje esančius dokumentus ne taip jau sunku... Arba dar pavyzdys: nežinia kodėl tikra laikoma jokiais istoriniais ir meniniais duomenimis nepagrįsta legenda, esą, Aušros vartų Marijos paveikslas — tai Barbaros Radvilaitės portretas.

“Nemaža klaidų yra padaręs ir Vilniaus miesto vyriausias architektas, matyt, su tyliu Statybos ir architektūros komiteto pritarimu. Pavyzdžiui, tvarkant miestą buvo nugriauti žymiojo lietuvių architekto L. Stuokos - Gucevičiaus gyvenamieji namai (juos atstatyti ne taip jau būtų buvę sunku), o paminklinė lenta prikaltą prie namų, kuriuose architektas nei gyveno, nei kūrė! Panašių nemokšiško ‘taisymo’ pavyzdžių galima nurodyti ir daugiau, kaip antai, didelės meninės vertės senoji Vilniaus sinagoga, greta jos stovėję nepaprastai vertingi ir įdomūs pijarų kolegijos namai (juose savo metu buvo nelegalus ‘Iskros’ sandėlis), ‘Kardinalijos’ rūmai ir eilė panašių paminklinių pastatų. Nepakankamai moksliniu atžvilgiu ištiriami ir restauruojamieji Vilniaus miesto architektūros paminklai, pvz., Stuokos-Gucevičiaus namai Muziejaus gatvėje, M. Knakfuso vadinamieji ‘Vittinghofo

rūmai’ Muziejaus ir Trakų gatvių kampe; Gorkio gatvėje Nr. 12 ir Nr. 14 atstatomuose gotikiniuose namuose įvedamas ‘modernizmas’ aiškiai prieštarauja paminklo epochos stiliniam charakteriui.

“Jeigu architektūros paminklų srityje vistik atliekamas tam tikras darbas, tai lietuvių liaudies architektūros, liaudies meno, profesionaliosios vaizduojamosios bei taikomosios dailės palikimo apsaugos darbas visai apleistas. LTSR Kultūros ministerija nepakankamai rūpinasi, kad būtų sudaryta tinkama žymiausių respublikos paminklų valstybinė apyskaita, vykdomas jų kontrolės bei apsaugos darbas. Pagaliau, šio darbo neįmanoma atlikti be aukštai kvalifikuotų lietuvių dailės istorijos specialistų, kurių paruošimas mūsų respublikoje apleistas. Tai neįmanoma padaryti ir be sistemingo mokslinio - tiriamojo darbo centro, kurio, deja, irgi neturime.”

Dailininkas Vladas Drėma siūlo nebedelsiant suorganizuoti Lietuvos dailės istorijos institutą. Dingus, ką šiuo reikalu mano lietuviai dailininkai trentiniai?!

J. Cicėnas

Sovietų cenzūra Suomijoje?

MASKVA. — Ukrainos Pravda apkaltino Suomiją sulaužius Sovietų-Suomijų taikos sutartį. Suomija išleidusi Pasternako “Daktara Živago”, tuo tarpu kai ta sutartimi suomiams esą draudžiama leisti priešsoviėtinę literatūrą.

AMERIKOS ŽMONĖS PAGARSEJĖ PRASTAIS DANTIMIS.

pasakė Benjaminas Franklinas dar prieš 170 metų. Yra kas nors blogai, jei 95% vaikų jau turi išpuvusius dantis. Apie dantų ligas ir kaip nuo jų apsisaugoti vaizdžiai ir išsamiai rašo Dr. Antanas Gustainis savo naujoj knygoj.

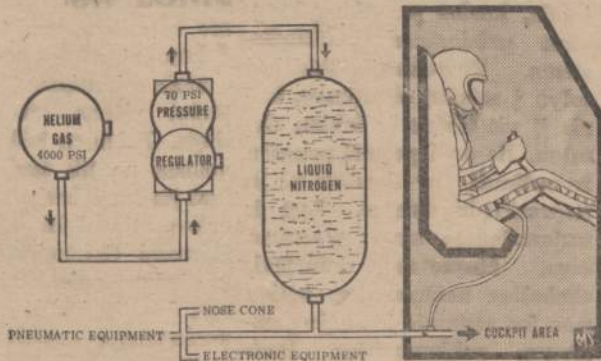
DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis

Geras popierius, kieti viršeliai. Knyga kainuoja \$4.00.

Siųskite čekį ar Money Orderį.

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill.

X-15 Space Craft To Carry Self-Contained Atmosphere

Washington, D. C.—The U. S. Air Force and the National Aeronautics and Space Administration have announced that when the high-powered X-15 space craft rockets into areas beyond earth's atmosphere, it will carry its own atmosphere in the form of liquid nitrogen in a significantly advanced pressurization and air conditioning system for the pilot and vital equipment.

STERNTALIO STOVYKLA

(tęsinys)

Jei vietos aplinkybės leistų, galvojome ir apie persikėlimą į Šveicarijos pusę ir ten laikiną įsikūrimą, kol paaikšės pokarinė situacija. Dabar prieš mudviejų akis stovėjo ne tik sugriautos kelionės viltys, bet ir tas vargingas ir veltui iki čia atžygiuotas kelias.

Vietos tiroliečiai patarė mudviem važiuoti per Alpes išvestu elektriniu traukiniu, kuriuo galima pasiekti Innsbrucką ir kitas vietas į vakarus. Artimiausioji geležinkelio stotis esanti už 30 kilom. nuo čia žygiuojant Moell upės slėniu šiaurės rytų kryptimi. Kitos išeities nematėme, — priėmėme patarimą ir pradėjome žygiuoti atgal į rytus.

Žemaitiškas patiekalas

Kai pradėjo temti, nakvynę gavome kaime pas ūkininkę moterį. Ryto metų ji mudviem atnešė pusryčiams visiškai tokį pat patiekalą, kokį Lietuvoje valgo žemaičiai: pusiau miltų ir pusiau sutrintų bulvių košę, paspirtintų lašinių ir pieno. Ir valgymo būdas toks pat — lėkštėje į košės vidurį įspaudžiama ištirpintų taukų ir į juos dažomas kiekvienas košės šaukštas. Aš paklausiau šeimininkę, gal ji arba jos tėvai yra kilę iš Lietuvos, kur vienoje krašto dalyje ūkininkai naudoja šitokį valgį. Ji atsakė, kad nieko nežinanti apie Lietuvą, esą, tokį patiekalą čia gamina visi ūkininkai.

Vakarop pasiekėme kalnų geležinkelio stotį. Reikėjo keltis keltuvu apie 400 metrų į viršų. Geležinkelio stotis įrengta ant stataus uolėto kalno šlaito išsprogdintoje ir išlygintoje plokštumoje. Mano draugas buvo nerūkantis ir turėjo susitaukęs cigarečių iš Sterntalyje gautos vokiškos normos — 2 cigaretes per dieną. Geležinkelio kasininkui jis davė kyšį — trejetą cigarečių. Klausėme, iki kur be leidimo galima gauti bilietą, kad patektume arčiau Innsbrucko. Gavęs cigarečių, kasininkas šypsojosi ir kalbėjo švelniu tonu. Jis patarė mudviem vykti iki Schwarzach, iš kur vėl galėsiva tęsti kelionę norima kryptimi.

Nusipirkome biletus ir 11 val. nakties išvažiavome. Danguje švietė mėnulis ir buvo geras nakties matomumas. Traukinys aukštai iškilęs kalnuose visą laiką sukalojosi aplink milžiniškus uolienų masyvus jų šlaitais išvestu keliu. Keliose vietose pervaziavome baisias bedugnes, virš kurių kabojo geležinkelio bėgiai, lyg tiltai, ir žemės pluta apačioje gulėjo už kilometro ir daugiau atstumo. Aplinkui visur, kiek tik galima buvo užmatyti, kyšojo kalnų viršūnės, padengtos sniego. Tolimesnėje kelionėje prisigrūdavo civilių ir kariškių tiek, jog pasidarė spūstis, nebebuvo vietos nė kur stovėti. Bildėjome visą naktį. Apie

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 3, 1959

miega nebuvo kada ir pagalvoti. Išaušo puikus saulėtas rytmetis. Važiavome nebe Alpių šlaitais, bet kokios tai upės slėniu. Per langus bėgo kaimai, traukinys dažnai sustodavo stotyse išleisti ir priimti keleivius.

Pasimetame

Dėl žmonių spūsties negalima buvo prieiti prie lango ir perskaityti užrašų, per kokias stotis mes važiavome. Aš pradėjau bijoti, kad nepažiopsotume Schwarzach, ir vienoje vietoje paklausiau senyvos moterį, ar toli dar iki Schwarzach. Ji atsakė: "Naechste Station" (artimiausioji stotis). Apie tai pasakiau draugui, ir pats pasiruošiau prie rankų laikyti lagaminą. Neužilgo sustojo traukinys ir aš šokau iš jo lauk. Mano draugas per žmonių spūstį nespėjo iššokti, nes tuojau pajudėjo traukinys ir nuvažiavo tolyn.

Pasirodo, kad tai visai ne Schwarzach, bet mažo kaimo ge-

ležinkelio stotis, kur traukinys sustoja tik vienai minutei. Palikau vienas be draugo, su lagaminu. Galvoju, ką dabar daryti? Einu į geležinkelio stotį ir patiktą geležinkelietį klausiu, kada kitas traukinys išeis į Schwarzach. Jis atsakė, kad vakare. Esą traukiniai dėl lektuvų puolimo dienomis nevaikšto. Jis klausia, kaip aš čia atsiradau? Sakau, kad keliavome dviese ir turėjome išlipti Schwarzache, bet suklaidintas išlipau čia. Patarė laukti vakaro ir tada važiuoti į Schwarzachą, kur turėtų laukti manęs draugas. Aš aiškinau, kad draugas traukinyje vežasi dviratį ir pas mane turėtų atvažiuoti su dviračiu. Geležinkelietis sutinka su mano prielaida ir liepia laukti. Atsisėsu lagaminą į prie geležinkelio stotelės esančioje pievelėje, atsisėdęs prie medžio, galvoju. Visokios juodos mintys kyla galvoje. Gal draugas neatvyks, gal nesuras šios stotelės, o aš nepatiksiu jo Schwarzache? Gal mudu jau ant visados išsiskyrėme, ir ką daryti toliau vienam pasilikus? Svarbiausia

sunkus lagaminas, kaip aš jį pavilksiu?

Rytmetinė saulė taip maloniai šildo ir visą naktį nemiegojusiam reikėtų tuojau užmigti, bet dėl rūpesčio miegas jokių pretenzijų nereiskia. Pro šali einantieji žmonės sustoja ir klausinėja, ko aš laukiu ir kur esu? Nusiminimo slėgimas negaliu daug kalbėti ir į klausimus atsakau kuo trumpiausiai. Jaučiuos nusilpęs, alkanas. Iš lagaminu iššlimu visą mano maisto atsargą — skardinę su 4 kilogramais sloveniško smalco, duonos kepaluką ir valgau pusryčius.

Didelis džiaugsmas

Apie 12 val. dienos pamatau ant dviračio atvažiuojantį vyriskį. Žiūriu — ugi tas pats. Džiaugsmas nukrato visą kūną, lyg būčiau išgelbėtas iš mirtino pavojaus. Jis čia atvyko iš Schwarzacho, išlipęs iš traukinio ir geležinkelio stoties apsaugai palikęs lagaminą. Surasti mane jam taip pat rūpėjo, nes tolimesnė kelionė vienam jam

(Tęsinys 7-me euse.)

STANDARD FEDERAL- Chicagos Stipriausioji Istaiga

1909

1959

TURTAS \$65,000,000.00
ATSARGOS FONDAS ..... \$ 6,000,000.00

Kad ateityje išvengtum bereikalingų rūpesčių, tai taupyk saugioje įstaigoje. STANDARD FEDERAL per 50 metų — nuo 1909 iki 1959 — įrodė, kad ji pati saugiausia ir stipriausia.

STANDARD FEDERAL ištisą pusę šimtą metų kiekvienam taupytojui išmokėdavo pagal pareikalavimą. Depresijos, karo ir sunkiausiai mūsų ekonominio gyvenimo metais STANDARD FEDERAL kiekvienam taupytojui išmokėdavo aukštą dividendą.

Chartered and Supervised by the U. S. Government.

JUSTIN MACKIEWICH, Prez.

STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 Archer Avenue Chicago 32 Phone Virginia 7-1141

DARBO VALANDOS: Kasdien, įskaitant šeštad. nuo 9 val. ryto iki 4 valandos po pietų.
Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. Trečiadieniais visai neatidaroma.

Rašo Marytė Žickutė

Reikia džiaugtis: dar tebesruvena mūsų gyvybės šaltinis įvairiomis kultūrinėmis apraiškėmis, mes net apstumdėmės (perkeltine prasme) netingime dėl tokio nepiniginio dalyko, kaip kultūra. Todėl kraštiniam pesimistams verkšlenti pagrindas dar labai toli.

Kaip kiekvienoje bendruomenėje natūralūs yra turčiai ir prasčiokai, taip natūraliai skirtingi yra ir patiekalai tos bendruomenės kultūriniam alkui sotinti. Juk ne paslaptis, kad dar ir šiandieną didelė mūsų bendruomenės dalis kultūrinio peño semiasi ašarų sudrėkintuose Olgos Bebutovos "Princo širdies" puslapiuose arba panašaus saldžiurūgščio limonado mūsų pačių pragarsėjusių ir mažiau garsų, premijuotų ir nepremijuotų autorių gaminiuose. Tačiau yra ir tokių, kuriems net W. Somerset Maugham "nuobodokas" ir "perramus", o airišius James Joyce "senstelėjęs". Gi svarbiausia, — kad turime ir gamintojų (jie dažniausiai nepremijuoti), kurių plunksna ar teptukas nebepasikelia tradicinio limonado produkcijai.

Idomus dalykas ištiko mūsų garsų "kultūrinį manifestą". Šešios dešimtys vyrų (gražiai ar negražiai, tiksliai ar netiksliai) ėmė ir drėbtelėjo neskanią teisybę stačiai į akis. Koks triukšmelis pakilo! Kiek kraujo prisigadino! Kiek naktų buvo nemiegota besivartant lovoje, begriežiant dantimis ir beieškant frazių, kuriomis būtų galima nūdošti kiekvieną iš tų šešių dešimčių! O viso šito pakako vos porai-trejetai mėnesių. Ir vėl viskas grįžo į normalias vėzes: tie patys grafomanai rašo išmintį pozuojančius, kategoriškus straipsnius ir tie patys teplomanai piešia saldžiurūgščius paveikslus su pilkšvais debesėliais mėlynose padangėse. Gi patys manifesto autoriai, tur būt, užsimaukšlino kepurės ar skrybėles dar giliau ant akių ir jaučiasi atlikę savo žygi. (Sako, buvę ir išsigandusių, kaip katinų, paliejusių pieną). Bet čia, jeigu aš neesu perankstyva, ir yra manifestininkų silpnybė. Jeigu iš visos šitos mišrainės jie nieko neišvirs, vadinasi — buvo šokta į žygį be ateities plano ir be išteklių ilgėnei kovai, nes paties fakto konstatavimas niekada nėra buvęs jo sprendimas.

Kad ir tiek tebutų to manifesto rezultatų, gailėtis dėl jo atsiradimo netenka. Greičiau pasidžiaugti. O tai dėl trijų konkrečių išvadų, kurias jau šiandieną galima gana tiksliai aptarti.

Pirmiausia, manifesto programa gana aiškiai išryškėjo pačių aršiausiųjų grafomanų, te-

plomanų ir diletantų veidais, kuriuos visuomenė ateityje, regėdama jų darbus, daug lengviau atpažins ir liaupsinamasias informacijas apie juos priims su didesniu rezervu, negu ligi šiolei. Vagie, kepurė dega! — labai senas ir labai taiklus liaudies priežodis šį kartą save pateisino visu šimtu procentų: kuo didesnis grafomanas ar teplomanas, tuo griausmingesniu balsu šaukė prieš manifestinikus, reikalaujamas juos pasmerkti, kaip Stalino, Hitlerio ir net paties Liuciperio bendradarbius, bet neturėdamas pakankamai intelekto sugriauti manifesto pagrindinėms tezėms. Nuosaikesnių ir bent dalimi gvidenamų straipsnių, iš esmės nagrinėjančių šią opią kultūros problemą, susilaukėme tik iš tų žmonių, kuriems aukščiausi minėti titulai visiškai nelimpa.

Antras ir, gal, pats reikšmingiausias manifesto laimėjimas buvo tas, kad visuomenė nesutiko pasmerkti nei manifesto, nei jį pasirašiusių. Gerai atsimename, kad manifesto priešininkai Čikagoje buvo sušaukę skaitlingą visuomenės susirinkimą, kuriame manifesto autoriai ir jį pasirašiusieji buvo taršomi visokiais įmanomais būdais. Tačiau, kada susirinkimo iniciatoriai pasiūlė priimti ir paskelbti manifestą ar rezoliuciją (dėl pavadinimo nesisielokime), susirinkimo dalyviai atsiskakė. Tada ypatingai džiuginas faktas, kuris parodo, kad mūsų visuomenė (susirinkimui pirmininkavo ilgametis visuomenininkas T. Blinstrubas) nėra sustingusi praeities laimėjimų ribose, kad jaučia ir supranta, jog mūsų kultūriniam gyvenime nėra viskas ružava ir gražu, kaip kai kurie kraštiniai optimistai norėtų įtaigoti, kad ji norėtų eit ir eina su tais, kurie už pažangą ir santykį su kultūra plačiame pasaulyje, bet ne užsidarymą nuosavaime kiate, kuris konservuoja gražius 1939 metų laimėjimus Kaune.

Trečioji išvada daugiau problematinė, nes konkrečiam reikalui teturi tik psichologines premisas. Reikia manyti, kad mūsų redaktoriai ir patys nuosaikesnieji diletantai, rašydami ir spausdindami kultūrinėmis temomis, daugiau kreips dėmesio į teigimų bei išvadų pagrįstumą ir santykį su aprašomuoju dalyku. Nors šiuo atveju redaktoriai atsiduria labai keblioje padėtyje, nes spausdintinų straipsnių pasirinkimas, tikriems kultūrinėms apraiškėms išmanytojams dėl kasdienės duonos gaisiant laiką kitokuose darbuose, labai nedidelis.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JANUARY 3, 1959

taško, bent paraidžiui primant manifesto tekstą, atrodytu, kad mes atsidūrę kultūrinės mirties, mažų mažiau — merdėjimo, akistatoje. Ką gi? Diletantai, grafomanai užplūdo mūsų spaudą, o teplomanai ir kiti kitokiausi "manai" teatrą, muziką, dainą ir t.t. ir t.t. Tame yra daug tiesos, ypatingai turint galvoje dienraštinę ar savaitraštinę spaudą, kuri visais laikais ir visuose kraštuose yra daugiau kasdienio gyvenimo veidrodis, o ne kultūrinių laimėjimų reprezentacija.

Kultūrinių laimėjimų viršūnės atspindi ne dienraščiuose bei savaitraščiuose, bet kultūros žurnaluose, kurių, didžiudamiesi galime pasigirti, turime atstovaujančių visas tris mūsų emigracinių kultūrininkų nuotakas. (Šioje vietoje greitomis nesurandu tinkamesnio žodžio, kuris išreikštų žmogaus savijautą esamoje aplinkoje, jo santykį su ja ir jo veiklą toje aplinkoje. Tikiuosi, iš tolimesnio teksto paaiškės, ką noriu išreikšti žodžiu "nuotaika").

Ne tik mūsų, emigracinė, bet ir kiekviena visuomenė, įskaitant į ją ir pačius šviesiausius kultūrininkus, atmetus į šalį politinius, religinius, socialinius ir kitus kitokius įsitikinimus, galima suskirstyti į tris dideles ir pagrindines grupes: konservatyvioji, pasyvioji ir aktingoji arba kovingoji visuomenė, o taip pat ir tos visuomenės dalis — kultūrininkai.

Pirmoji (konservatyvioji) kultūrininkų grupė būna pati didžiausia skaičiumi ir pati turtingiausia išteklių. Ji atsineša praeities kultūrinį palikimą, juo džiaugiasi, jį globoja ir net kovoja dėl jo. Ji labai skeptiškai priima kiekvieną drasią ar perdrasią naujovę ir gerokai pribijo naujų formų. Ji skrupulingai taktiška, kaip taktiškas senstelėjęs džentelmenas, kuris žino savo vertę ir galią. Šią skaitlingą ir reikšmingą mūsų kultūrininkų grupę, sakyčiau, atstovauja "Aidų" žurnalas, subūręs aplink save ne tik katalikiškų, bet ir kitų pažiūrų kultūrininkus, kuriuos kaip tik ir jungia jiems visiems bendra jau išmėgintų, pripažintų ir pastovių kultūrinių vertybių adoracijos "nuotaika".

Antroji kultūrininkų grupė — pasyvioji. (Nenorėčiau, kad pasyvumo terminas čia būtų suprastas bloga prasme). Pasyvumą šioje vietoje suprantu tąjį, kada kultūrinių vertybių kūrėjas, sąmoningai ar net nesąmoningai, stengiasi kotoliausiai laikytis nuo gyvojo gyvenimo, nuo bėgamosios dienos problemų. Savo kūryba jis tampa daugiau ar mažiau atitrūkęs nuo didžiosios visuomenės dalies, ypatingai rūpestingas formalinių laimėjimų ieškojimuose, ir jo kūryboje visu grožiu spindi

nė prizme, pro kurią tuza jo žvilgsnis į aplinką, dažnai neuzkliudydamas pačių paprasčiausių, bet esminių reiškinų. Šiai grupei daugiau ar mažiau giminingi kultūrininkai susispietė apie retai pasirodantį, bet mūsų kultūros gyvenime ypatingai svarų "Literatūros lankų" žurnalą, kurio kūrybinei, ne recenzijinei "nuotakai" apibūdinti labai tinka ištrauka iš vieno H. Radausko eilėrašcio: "Taip sėdėti ir žiūrėti be jokios, jokios minties ir jau nieko nenorėti, nieko, nieko, net mirties".

Aktingosios arba kovingosios grupės kultūrininkai yra tie, kuriais daugiausia remiasi kultūros pirmynžanga. Jie yra tie nenuoramos, kartais labai piktai barami, kartais gražiai pagiriami, kurie neriasi į politinio, visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo verpetus visa aistra ir ieško naujo bei kiek begalima tikslaus atsakymo į daugybę kasdienos klausimų. Jie labai kritiški dėl kultūrinio palikimo, — kartais išdrįsta pajudinti net neliečiamumo postulatais tapusias vertybes, tuo pakeldami nemažą triukšmą konservatyviųjų eilėse. Su jais eina dauguma jaunimo, kuris iš prigimties turėtų būti neramus ir ieškąs. Šios nuotakos mūsų kultūrininkai daugiausia susispietė apie taip pat perretai pasirodantį, bet jau suspėjusį užimti mūsų kultūriniam gyvenime tvirtą poziciją "Darbo" žurnalą.

Trumputė mūsų pagrindinių kultūros žurnalų peržvalga čia buvo reikalinga tam, kad parodytume abejojančioms, jog mes dar nemirštame. Kol kad ir mažiukėje visuomenėje tebėra stipriai atstovaujamos visos normalios visuomenės kultūrinės "nuotakos", tol toji visuomenė gyva ir kūrybinga. O diletantizmo, viešo mėgėjiškumo, klaidingo vertybių saikojimo ir visokių kitokių kultūrinio gyvenimo negerovių buvo, yra ir bus kiekvienoje, net ir savu nepriklausomu gyvenimu besidžiaugiančioje, visuomenėje. Paguodai galima dar paminėti, kad kątik išvardintos blogybės trijuose pagrindiniuose šiame straipsnyje minėtuose žurnaluose labai reti svečiai.

Marytė Žickutė-Smith

LALIO ŽODYNAS

yra standartinis Amerikos lietuvių žodynas. Geresnio anglų-lietuvių kalbų žodyno nėra. Nenumatoma, kad naujas žodynas greitai laiku būtų spausdinamas. Todėl siūlome dabar įsigyti šį stipriai įrištą 1256 puslapių angliškai-lietuvišką ir lietuviškai-anglišką žodyną. Kaina — \$14.00. Žodynas Jums bus išsiųstas, jei pasiųsite \$14.00 čekį ar Money Orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS
1739 So. Halsted Street,
Chicago 8, Illinois

JUOZAS LIUDZIUS

SOCIALIZMO SAMPRATA

Krikščionybė, reformacija, liberalizmas, demokratija, socializmas yra didžios gairės, kuriomis nužymėtas žmonijos nueltas kultūros kelias. Krikščionybė nėra pirmoji ir socializmas nėra galutinioji socialinių idėjų raidos stotis. Čionai reikalinga dar įterpti mokslinio pažinimo vaisius. Pav. ne žemė, o saulė yra mūsų pasaulio centras; augmenų ir gyvūnų evoliucijos teorija; technikos išradimai gamybos priemonių srityje, padarę perversmą ūkyje. Neturima užmiršti ir meno kūriniių įtakos žmogui bei tautai.

Estatant kiekvieną tų idėjų tvirtovių, šimtmečiais vyko didelės kovos gynėjų senovės su šalininkais naujų idėjų įgyvendinimo, nes ten susidurdavo įvairių grupių priešingi interesai. Panaikinimas vergijos, vėliau baudžiavos, ir saivaldiškos valdovų valdžios, pagaliau kova už aprėžimą bei pašalinimą akiplėšiško samdinių išnaudojimo ir galų gale pradžia kovos už išugdymą beklasinės bendruomenės rodo vyksmą socialinių santykių raidos linkme pripažinimo beturčiui ir be-mokslinui žmogaus asmens vertę ir užtikrinimą jam darbo ir duonos pirmojo eilėje.

Demokratinio socializmo pagrindu yra kaip tik čia minima žmogaus asmens vertė arba socialinio teisingumo idėja. Socialistinis sąjūdis pažemintųjų ir išnaudojamų darbininkų pastatė savo veiklos tikslu tapti politiniai pilnateisiais piliečiais ir gauti iš darbdavių gyvenimo sąlygas, vertas jų darbo. Dėl to kilo stiprus pasipriešinimas socialistiniam sąjūdžiui visų tų luomų bei klasių, kurios pelnėsi iš liaudies žmonių darbo. Būdinga tai, kad krikščionių tikybų vadovybės su popiežium priešakyje skelbė socializmą Europos maru ar pabaisa, gresiančią sugriauti žmonių bendruomenę.

Sovietinis komunizmas yra aiški likiminė nelaimė tiek rusų tautai, tiek visom jo pavergtom tautom. Sovietinė Sąjunga yra nuolatinė grėsmė laisvajai žmonijos daliai. Demokratinis gi socializmas yra esminiai skirtingas nuo komunizmo. Tačiau ir šiandien mūsų išėvijoje, kur didžiulė dauguma lietuvių gyvena iš gaunamo fabriko uždarbio, netrūksta kietų smerkimo žodžių socializmui. Nesiryždami patikrinti skirtumų tie smerkėjai priskiria sovietinio komunizmo dogmas ir dalį veiklos būdų lietuviškai socialdemokratijai ir skelbia, kad ji esanti tautos priešas.

Nuoširdus humanistas, patriotas ir senas socialdemokratas J. Kaminskas žurnale "Darbas" Nr. 4, 1958 straipsny "Pažadinti žmogų žmogui" suglausta, bet aiškiai išdėstė, kas skiria lietuvišką socialdemokratiją nuo sovietinio komunizmo ar ortodoksinio marksizmo.

Čia paduodu santrauką J. Kaminsko tvirtinimų.

1) Šiandien socialistai žymiai kitaip mato kapitalistinę visuomenės evoliucijos raidą, negu tai buvo nusakyta marksinio socializmo teoretikų.

2) Kitaip, negu Marksas manė, mes suprantom ūkiškosios sandoros įtaką visuomenės politiniam, socialiniam ir kultūriniam gyvenimui formuoti.

3) Atsižadėti nuomonės, kad pakeitimai žmonių gyvenime vyksta savaime pagal būtinus, žmonių nepaveikiamus dėsnius.

4) Klasių kovai dabar skiriama kitokia reikšmė, negu sąjūdžio pradžioje, kai tai buvo vienintelė darbininkų priemonė gintis nuo kapitalo plėšrumo.

5) Darbininkų sąjūdžio išgalėjimas užtikrino politinę bei pilietines teises visiems. Dėl to esminiai pasikeitė socialistų kovos būdai už socialistinės santvarkos įgyvendinimą.

6) Revoliucija nebėra vienintelis praktiškas žmogaus kelias iš spaudos. Ten, kur jam leidžiama laisvai agituoti už ki-

tokį gyvenimo būdą, — evoliucija, reformos, o ne revoliucija yra demokratinio socializmo metodas.

7) Pasikeitė klasių santykių "oras" (ryšiai), netekdamas kovos pradžia būdingo aistringumo. Tai pažymys, kad socialistinis sąjūdis jaučiasi stovįs naujos visuomeninės santvarkos išvakarėse.

8) Markso spėliotas absoliutus darbininkų klasės atsiribojimas nuo buržuazinės visuomenės pradeda netekti savo reikšmės.

9) Pakenčiama materialinė darbininko gerovė yra tik pirmasis baras (etapas) socialistinio sąjūdžio kelyje. Tai priemonė paruošti sąlygoms, kuriomis leisti eiti arčiau idealo.

10) Socializmas gimė kaip protestas prieš nepateisinamą kontrastą kapitalistinėje visuomenėje, prieš žmogaus pavergimą ir paniekinimą.

11) Etinis (dorovinis) motyvas vertė socialistus skelbti kovą kapitalizmui ir siekti bendruomenės, pagrįstos ne komercinėmis, bet moralinėmis ir es-

tinėmis (grožio) vertybėmis.

12) Socialistinis sąjūdis pastatė ne politiką ir ne ekonomiką, bet patį žmogų savo siekių priešakyje; — žmogų beklasinėje visuomenėje.

13) Visuomenėje niekas nesidaro savaime, tad ir įdvasintas (dvasios) žmogus negali atsirasti savaime, be jo paties pastangų.

14) kiek sotesnį gyvenimą pasiekusio žmogaus sugebėjimus, tenka vystyti, kad jis sunaudotų turimą laisvę prasmingai (dvasios požiūriu).

15) Kultūros kokybės pabrėžimas yra pati ryškiausia 20 šimtmečio socializmo kitėjimo žymė.

J. Kaminsko pasisakymai kalba, kad socialdemokratams vertina K. Marksa, kaip didelį mokslininką, tačiau jo mokslo nelaiiko visiems laikams evangelija, kurio kiekviena išvada yra amžina dogma (neabejotina, tikėtina tiesa). Ekonominių bei socialinių įvykių raida 20 šimtmečiuje ir ypač pamoka, kurią davė žmonijai sovietinis komunizmas,

(Tąsa 8-tam psl.)

Svarbus Pranešimas DOVANŲ SIUNTĖJAMS Į SSSR

Mes džiaugiamės pranešdami, kad nuo 1959 m. sausio 1 dienos Jūs galėsite siųsti savo dovanų siuntinius į SSSR

SUMAZINTOMIS PATARNAVIMO KAINOMIS

Nauji tarifai ir muitai taip sutvarkyti, kad siuntinių priėmimas, išsiuntimas ir pristatymas vyks daug paprasčiau, o patarnavimas iš viso bus tobulesnis.

Kad galėtumėte pasinaudoti naujomis nuolaidomis ir lengvatomis, siųskite savo siuntinius vienai iš sekančių penkių firmų,

**kurios yra vienintelės OFICIALIAI ĮGALIJOTOS
atlikti siuntimus**

Muitai ir mokėjimai yra visiškai tie patys visose firmose.

Dėl smulkesnių informacijų prašome kreiptis į kurį nors iš žemiau išvardintų skyrių:

**GENERAL PARCEL & PACKAGE EXPRESS CO.
TRAVEL COMPANY, INC. & TRAVEL AGENCY**

135 West 14th Street
New York 11, New York
Tel.: CHelsea 3-2583

1530 Bedford Avenue
Brooklyn 16, New York
Tel.: INgersol 7-7272

**GLOBE PARCEL
SERVICE, INC.**

1991 Broadway
New York 23, New York
Tel.: LYceum 5-0900

UNION TOURS, INC.

1 East 36th Street
New York 16, N. Y.
Tel.: MURray Hill 6-1155

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 So. State Street Chicago 4, Illinois
Tel.: WAbash 2-9354

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samba! Sviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavoliene
Medžiagą siūsti: 1938 S. 48th Ct., Cicero, Ill.

II METAI

NR. 1 (30)

VYTAUTAS KAVOLIS

MOTERYS

Anksti mirusi*) Vinco Kudirkos motina buvusi, Tumo Vaižganto žodžiais, "minkšto, lėto būdo, labai geros širdies". Vinco vaikystėje jina pasiliko, kaip lyriškas skaisčios vaikystės pasakos simbolis, į kurį negalima be gilios nostalgijos pažvelgti atgal. Rašomas *Varpe* apie lietuviškus margučius, Kudirka prisimena: "Motina sakydavo, kad tai atneša vaikams 'Velykų bobutė'... Numirė motina ir daugiau niekada neatlankė manęs 'Velykų bobutė'..." Gailma iš šių dviejų sakinių išgirsti, kiek be galo daug reišė Kudirkai jo motina.

Motinos įtaką ir jos kryptį liudija ir kitas Kudirkos pasakymas *Varpe*: "Mano motina davė man, ką aplanai motina lietuvė gali duoti savo vaikams, dargi daugiau, nes pati daugiau turėjo. Labai gražiai dainavo, labai puikiai margino margučius, labai dailiai sekė pasakas ir prie tų 'dailių' dalykų mane pritraukė. Jeigu aš šiandien muzikantas, pataikau šį ar tą nupiešti ir, atsiprašant, eiliadirbis... — tai mano motinos kalbė". Kudirkos vėlesnis palinkimas į meninės kūrybos sritį plaukia iš jo ankstyvosios meilės motinai, iš identifikacijos su jos meniniais polinkiais.

"O vienok", priduria Kudirka, "užaugau ir iš tos motinos, kuri mano nuomone buvo ideali, niekad negirdėjau, kas tai Lietuva, lietuvis, gavinimas Lietuvos ir t.t." Kudirkos tautinei kovai reikės paieškoti kitų šaltinių.

Metai po motinos mirties Kudirkos tėvas vėl veda, šešiolikinę merginą. Vincas tuomet buvo dešimties metų. "Pamotė buvo dar tokia jauna ir smulkutė, kad ji su Vincuku žaidė kaip su broliuku: būdu šokdavo pirkioje, bet kai tėvas artyn — jie paliaudavo: lyg tikri vaikai, tėvo privengdami. Vincukas taip su pamote susigyveno, kad jos nė motina nevadindavo. Kartą tėvas ir klausia: 'Vincuk, kodėl tu jos mama nevačini?..' — 'Kaip aš ją, tėvai, vadinsiu mama, kad ji labai graži...' (J. Būtenas). Jai vėliau mirus, daktaras Kudirka rašo: "Gaila mamos — buvo man, kaip tik galiu atminti, visada gera, visada man prie-

lanki..." Motinos visada buvo prieglauda Kudirkai.

Užaugant pamotės vaikams, Kudirka savo pamotei turimus oedipiškus jausmus perkelia į juos, ypatingai į Joniešką, 17 metų už save jaunesnę. Su ja Kudirka elgėsi kaip su savo dukterimi. Tumo Vaižganto žodžiais, "iš pradžių su ja tik ištisomis dienomis žaidė ir lyg tėvas nešiojosi; o kai prakuto, vos iš kalergės, jau ėmė iš jos vienos belaukti, kad paslaugytų, kad praustis paduotų, kad pavalgyti atneštų, kambarį jam aptvarkytų". Vėliau, "sirdamas, iš vienos Jonieškos belaukė, kad jam padėtų, ko nors atvežtų, jį pasargintų. Ir Jonieška atsidėjusi važinėjo į brolių Vincą ir Naumiestį".

"Mudu su Vincu tiek mylėjavosi", pasakojo Tumui Vaižgantui Jonieška, "jog ir dabar, tiekai metų praėjus". Nepriklausomai Lietuvoj, "kaip tik yra kuri tautos šventė, aš Vincą ne sapnuote sapnuoju, aš jį matyte matau, ir kalbuos su juo, o paskui, pabudus, gailiai verkiu". Gilios rišo emocijos Vincą Kudirką su jo moteriškosiomis giminėmis! Šios emocijos išlaikė niekad nenumirusį Kudirkos santykį su lietuvių, jos ir sufurmavo beveik moteriško jautrumo bruožą Kudirkos asmenyje.

V. Palukaitis prisimena, kaip sykį, klausantis senelio kanklininko dainuojamos graudžios dainos, "Kudirka nusikreipė pasienį į kampa ir čirkšte ašaros pabiro per veidus, bet tuojau nežymiai nusišluostė". Gydytojas Kudirka ne kartą yra sakęs, kad vėčiau būti biuro raštininku, uždirbančiu 15 rublių per mėnesį, negu trunkytis naktimis pas ligonius ir stebėti žmonių skausmus. Gal šis jautrumas ir yra priežastis, kodėl dr. V. Kudirka, kaip tvirtinama, neapsakomai nemėgęs savo pacientų ir buvęs jiems be galo šurkštus, — nors šiaip visada švelnus ir malonus. Kudirkos jautrumas gynėsi šurkštumu nuo kitų skausmo, prie kurio jis negalėjo priprasti, net ir patsai vėliau sirgdamas.

Dveji Kudirkos talentai žymia dalimi išplaukia iš šio vaikystės santykiuose su šeimos moterimis įgyto jautrumo. Pirma, jo meninis talentas, apsprendęs Kudirkos reikimosi sritį mūsų tautiniame atgimime. Ir, antra, jo socialinis talentas. "Buvo tai", prisimena dr. J. Staugaitis Kudirką Varšuvoje, "linkšmas,

meilus juokdarys, nors jau truputį persibaigęs... visų mylimas, ypatingai dailiosios lyties..." O apie grįžusį Lietuvos Kudirką jo raštų redaktorius Gabrys sako: "Būdamas iš prigimties linksmo būdo, nesišalino jisai nuo progos pasilinksminti. Visur kviečiamas, jisai neapleisdavo vakarų, pasivaikščiavimo, gegužinių, noriai lankėsi pas ūkininkus vestuvėse, o kaimo dėdienes pas save ne retai vaišino". Be šio socialinio talento Kudirka vargiai būtų suvaidinęs savo vienijantį vaidmenį lietuvių tautinio atgimimo tekmeje. Ir vargiai iš kur kitur šis jo talentas išvestinas, kaip iš identifikacijos su nuosirdžiomis ir mielomis jo tėvų šeimos moterimis.

Išskyrus patį jo amžiaus galą, su jokiomis kitomis moterimis Kudirka neatrodo turėjęs tiek emociškai reikšmingo santykio, kiek su savo motina, pamote ir seserimi. Visos kitos moterys yra epizodiškos. Kudirka jų mėgstamas, bet į jų meilę giliau ne-reaguoja, su jomis tiktai pajaukdamas, jas nerimtai paerzindamas. Vienose polemikose apie lietuvių auklėjimą Kudirka vėliau — gana reikšmingai — prasiitarė: "Aš myliu jas kaip seseris..." (šis seseriškumas santykiuose su moterimis išvis būdingas lietuvių charakteriui. Jį atspindi ir liaudies dainos).

Kudirkos gyvenimui einant į galą, į jį ateina moterys — galestingosios seserys. 1893 metais, anot Gabrio, Kudirką daugiausia slaugiusi suomio profesoriaus Mikkola žmona Maila. "Ji buvo Kudirkai tikra galestingoji sesuo... Dainuodavo jam gražiu savo balsu suomių ir lietuvių dainas, kurias čia buvo pramokusi". Paskutiniaisiais penkiais ar šešiais Kudirkos gyvenimo metais jisai draugavo su nepaprastai gražia, kaip tvirtina jo lankytojai, našle Valerija Krašauskiene. "V. Kudirkai sunkiai susirgus, ji, kaip galestingoji sesuo, būdavo, atėdavo jam pagalbą, be to padėdavo susisiekti su širvinta..., artimiausia Prūsų pašto stotimi, ir apskritai padėjo apsisaugot nuo visuomet gresiančio jam pavojaus dėl jo užsiėmimo, ir kuomet jis negalėjo apieisti lovos ir susisiekti su miestu ir sodžiumi, ji teikdavo jam žinių apie paprastus gyvenimo įvykius". (J. Bagdonas).

"Valerijai" Kudirka rašė:

— Kada mane ištiko likims raudulingas,
Kada dvasią prislėgė nelaimių klampynė,
Rankas buvau nuleidęs...
Tare! man: Tėvynė žiūri į tave, kelkis — tu jai reikalingas!

Aš kėliaus ir dirbau...

... Bičiule!

Palaiminta būk!

Kaip Kudirkos sesuo vėliau

sutapatina Kudirkos asmenį su Lietuvos nepriklausomybės idėja ir jį sapnuoja per tautines šventes, taip pačiam Kudirkai gali būti reikšminga tiktai moteris, kuri skatina jį dirbti tautinį darbą ir jam tame darbe padeda**). (Zinoma, ji turi būti dar ir "nepaprastai graži"). Tik šios moters atžvilgiu pačiame gyvenimo gale, Kudirka parodo gilesnį jausmą. Tiktai Valerija jį išlaisvina iš emocinės priklausomybės savo tėvų šeimos gerosioms moterims. Bet mirtis ateina kartu su meile.

***) Bet žmonomis Kudirka nepasitiki. Žmonos jam analogiškos karjerizmui ir žandarių baimei, kaip moralės ir charakterio grovėjos: 1897 m.: "Tsitėkinę kirvius stoja mūs broleliai prie darbo. Žiūrėk—viens, atsiminę žandarą, meta kirvį, nubėga ir jau negrįžta nė savo irankio pasiimti. Kitam kirvį kur į palėpę užkiša žmona ir taip pamyluoja savo vyrą, kad tas jau nė nepasigenda kirvio. Trečias kirvį iškeičia į karjerą ir t.t.". 1898 m.: "Pasitaiko dažnai išgirsti štai iš redaktoriaus: Tas pažadėjo—nepadarė, kitas pradėjo — nebaigė, trečias dirbo, dirbo—tuojau metė ir dingo, tarytum už pačios ištekejės, arba didesnė alga gaves...". Ši žmonos—galbūt, reikalaujančios išduoti savo darbą ir tikėjimą—baimė bene ir bus svarbiausia priežastis, kodėl Kudirka nevedė.

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS TALKA

Lietuvių Enciklopedijos Leidykla skelbia paskutinę Lietuvių Enciklopedijos Talką nuo 1958 m. spalio 15 d. iki 1959 m. balandžio 15 d. Talkos metu naujai L. E. užsisakiusieji gaus dovanų knygomis.

Užsisakę L. E. nuo 1958 m. gruodžio 15 d. iki 1959 m. vasario 15 d. gaus pilną V. Krėvės Raštų rinkinį (6 tt.). Ir visi tie, kurie užsisakys nuo 1959 m. vasario 15 d. iki 1959 m. balandžio 15 d., gaus Lietuvos Zemėlapi ir Jono Balio Lietuvių Dainos Amerikoje. Išėjusius L. E. 15 tomų naujieji prenumeratoriai gaus išsimokėjimui jų pageidautomis sąlygomis, o už naujai išeinančius toms, kurių bus dar 12-13 tt., moka už kiekvieną išeinantį tomą. Vieno tomo kaina JAV \$7.75, visur kitur — \$8.00.

Lietuvių Enciklopedijos leidimas nėra kieno nors asmeninis reikalas, bet visų lietuvių suteiktinių pastangų vaisius, nors, deja, tik laisvame pasaulyje gyvenančių lietuvių pastangos už savo kultūrą ir lietuviškumo išlaikymą, šiandien tapę ir besąlyginės laisvinimo kovos dalimi. Šiandien jau jokia paslaptis, kad pradėjus leisti išsibarsčiusiems pasaulyje lietuviams L. E., Maskva susirūpino, ją puolė ir iškoneivė, o norėdama nuraminti okupuotą Lietuvą suteikė jai teisę išleisti susovietintą enciklopediją lietuviškai. Tą pažadą davė vien tik lietuviams, bet, kaip įprasta, pažadas liko pažadu ir Lietuvoje turėjusi pasirodyti sovietiška enciklopedija jau numarinta Maskvos okupacinėje cenzūroje. Šis Maskvos rūpestis ir nuolatinis L. E. puolimas rodo, kokį milžiniškai lietuvišką darbą šiandien mes išveivai atliekame. Ir tikrai mes ja galime didžiulius, nes tik vieni lietuvi, išsiblaškę po visą laisvą pasaulį, leidžia bendrąją enciklopediją su gausia lituanistika. Kito tokio atsitikimo dar nėra pasaulyje. Mes darbą daugiau kaip įpusėjome, tikime ir iki galo ištesėti.

Mielas Lietuvi, mes kviečiame Tave įsijungti į L. E. prenumeratorių eiles ir tuo pačiu būti mūsų pradėtojo darbo dalininku. L. E. leidžiame visi su-telktinėmis pastangomis, ją leidžiame visi bendra talka. Todėl ir ją baigus, visas mūsų pasididžiavimas ir būsimu kartu įvertinimas priklausys visiems: leidėjams, redaktoriams, talkininkams ir prenumeratoriams. Laukiame atsiliepiant.

Lietuvių Enciklopedija
265 C. Street
So. Boston 27, Mass.

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA

Kairio knyga LIETUVA BUDO
NAUJIENOSE galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knyga LIETUVA BUDO. 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina \$5.50

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

*) Pirmasis skyrius iš psichologinės Vinco Kudirkos biografijos, kuri bus išspausdinta Ketvirtoje Metinėje Santaros Knygoje 1959 m.

(Atkelta iš 3 psl.)

buvo sunki dėl silpno vokiečių kalbos mokėjimo.

Tuoju pakrovėme ant dviračio mano lagaminą ir pėsti pradėjome žygiuoti į Schwarzcachą, esantį už 12 kilom. Kelias ėjo Gesteiner upės slėniu. Upės vagą iš vienos pusės dengė dažnai statmeniška uolienų siena. Daug kur upė buvo užtvenkta nuo kalnų nuslinkusių uolos luitų masės, per kurios plyšius bei kraštus smarkiai bėgas vanduo veržėsi šnypsdamas ir garsiai kriokdamas. Kitur vanduo uolienose turėjo išgraužęs tokią gilią vagą, kad iki jo paviršiaus nuo krašto stačiai žemyn atstumas siekė šimtą ir daugiau metrų. Dar kitur uolinis vagos dugnas baigėsi stačia siena ir vanduo su dideliu triukšmu ir

pušodamas krito žemyn iš 30-40 metrų aukštumo. Mudviejų tolimesnį kelią vietomis supo taip arti iš abiejų pusių iškilusios statmeniškos uolienos, jog vienur per siaurą plyšį matėsi dangus, o kitur dangaus iš viso nesimatė. Virš galvos kabojo didžiuliai atsikišę supleišėjusių uolų luitai, ir pažiūrėjus į juos, šiurpas nukratydavo sąnarius — atrodė, kad jie tuoju pat kris žemyn ir sutraiškins mudu kaip museles. Girdėjosi, kad kur tai kaukė sirenos ir burzgė bombonešiai, bet mudu jų čia nebijojome, nes visur aplinkui buvo užtektinai patikimų slėptuvių.

Schwarzachą (miestelio pavadinimas Lend) mudu pasiekėme 6 val. vakare.

Oras miestelyje buvo tvankus ir karštas — 25 laipsniai

šilumos. Miestelis nedidelis, bet gana jaukus, daug medžių ir sodų.

9 val. vakare atsistojome prie geležinkelio kasos. Mano draugas vėl padėjo prie langelio kasininkui porą cigarečių. Paprašėme bilietų. Innsbrucko link. Sakėme, kad važiuojame pirmą kartą ir stočių pavadinimo nežinome. Kasininkas davė bilietus ir sakė, kad su jais mudu galime važiuoti iki kur eis traukinys, nes dabartinės suirutės metu traukiniuose bilietų niekas nebetikrina.

Vėl bildėjo traukinys ir vežė mudu į vakarus. Po kelių valandų kelionės per langus matėme aplink geležinkelio bėgius gulinčio sniego kupetas. Vadinasi, vėl buvome iškilę aukštai į kalnus. Naktis buvo mėnesina, šviesi. Tarp traukinio bil-

desio girdėjome danguje skrendančių bombonešių duzgimą, bet jie mūsų nekludė ir skrido savo keliu. Traukinyje susipažinome su tokiu pat keleviu vengru. Klausėme, kur jis važiuoja. Sakėsi nežinąs. Išlipėm, kai toliau nebeisias traukinys.

Šį kartą traukinyje kelevių nebuvo daug, — buvo laisvų sėdimų vietų ir nuo vidurnakčio mudu gerokai numigome.

Pradėjo aušti. Su draugu kalbėjome, kad reikia išlipti kur nors mažoje stotelėje ir kaimė pavizituoti ūkininkus, gal gausime nusipirkti maisto dalykų, nes buvome alkani, o savo turimas kuklias maisto atsargas bei korteles užbaigti vengėme. Mažoje stotelėje traukiniui sustojus išlipome lauk. Ma-

(Nukelta į 11 pusl.)

CELEBRATING OUR Anniversary

KVIECIAME TAMSTĄ ATVYKTI Į MŪSŲ DVIEJŲ METŲ SUKAKTĮ NAUJAME NAME, VYKSTANČIĄ NUO GRUODŽIO 29-tos IKI SAUSIO 10-tos DIENOS

Su naujų metų pradžia bus atžymėta mūsų 34 metų taupymo tarnyba. Chicago Savings Bendrovė kviečia Tamstą atvykti į šią mūsų metinę sukaktį. Namų priemyje turėsite progos pamatyti milžinišką 600 svarų keiką, turintį mūsų namų pavidalą.

Mūsų bendrovėje yra įvesta daug naujų patarnavimų ir patogumų. Mielu noru paaiškinsime, kaip ir Jūs galėtumėte pasinaudoti tais patarnavimais. Jūsų santaupos yra pilnai apsaugotos, visiškai apdraustos, ir kiekviena taupmena bei paskolos eiga yra patyrusio specialisto priežiūroje.

Vaišinsime visus skania kava ir kitais gardumynais. Atsiveskite savo šeimą ir draugus aplankyti Chicago Savings. Užėikite ir pasivažiokite. Kiekvienas, turįs pas mus taupymo sąskaitą, gaus dovanų gražiai įrištą keiką.

Mūsų turtas virš \$30,000,000.00

AUTOMOBILĮ GALIMA PASTATYTI NAMO UŽPAKALYJE.

Chicago Savings AND LOAN ASSOCIATION
6245 S. WESTERN AVENUE

Monday	.....12:00 noon to 8:00 P.M.
Tuesday	.....9:00 A.M. to 4:00 P.M.
Wednesday	.....Closed all day
Thursday	.....9:00 A.M. to 8:00 P.M.
★ Friday	.....9:00 A.M. to 8:00 P.M.
★ Saturday	.....9:00 A.M. to 12:30 P.M.

GRovehill 6-7575

(Atkelta iš 5-to ps!.)

iškėlė reikalą ir patiekė duomenų išryškinimui demokratinio socializmo sampratos.

Nebus klaidos pasakius, kad į seną žmonijos klausimą: kam priklauso pirmoji vieta: ar valstybei (kolektyvizmas), ar asmeniui (individualizmas) — socialdemokratija atsako: sudvasintas žmogus, kultūros kokybė yra svarbiausias socialistinio sąjūdžio tikslas. Pripažindami valstybei, kolektyvui labai didelį vaidmenį žmonių gerovei, tačiau jie nedieviną jų, kaip tai daro fašistai, neišskyrus nei Sovietinės diktatūros. Socialdemokratija derina pusiausvyrą valstybės ir asmens teisių bei pareigų.

Kiekvienu atveju socialistinis sąjūdis yra priešiškas vadimui bei diktatūrai. Socialdemokratija remiasi daugumos gyventojų valia ir eina reformų bei evoliucijos keliu į plačiųjų masių gerovę.

Buvimas dviejų pagrindinių socialinių klasių (darbdavių-kapitalistų ir darbininkų) ir priešiškas jų interesų yra aiškus kiekvienam darbininkui, pažinusiam savo bei šeimos neuztikintą būklę, lygiai kaip ir darbdaviui siekiančiam didesnio pelno. Nes abejiems tenka dailintis bendros jų gamybos vaisiais. Kai kuriose šalyse, valstybės valdžiai tarpininkaujant ar darant įtakos, klasių kovos pobūdžio klausimai išsprendžiami palyginimai ramiai. Pav. Vakarų Vokietijoje.

Vienas opiausių klausimų yra: kam pirmenybė, kas kraštui, gyventojam naudingiau: ar neorganizuojamas bendruomeninis, valstybės plotu ūkis, besilaikąs laisvu rungtyniavimu (konkurencija, kompeticija) ir laisva prekių apyvarta (rinka), ar tokis šalies ūkis, kuris tvarkingas pagal sudarytą planą ir valstybės vyriausybės yra vykdomas? Čionai socialdemokratija eina per aprėžimą laisvos konkurencijos į planingą ūkį valstybės apimtyje. O kai kuriais atvejais siekia suvalstybinti (nacionalizuoti) vieną ar kitą ūkio šaką. Pav., Anglijoje.

20 šimtmečiuje socializmo kovų pasekoje įsigalėjo idėja, kad turtas bei kapitalas turi tarnauti ne vien jo savininkui, bet taip pat bendruomenei. Dėl to vyko įstatymų keliu suvaržymai išnaudoti bendruomenę (visus šalies gyventojus). Antra, Sovietų Sąjungoje įvykdytas staigus suvalstybinimas žemės, gamybos priemonių ir pašalinimas privatinės iniciatyvos ir laisvos rinkos buvo ir yra žalingas tiek pramonės, tiek žemės darbininkijai. Privatinė iniciatyva bendruomeniniame ūkyje palaikytina iki tam tikros ribos.

Perskaičiusiam J. Kaminsko straipsnį krikš.-demokratui ar liaudininkui ar tautininkui turi kilti klausimas: kurgi yra lietuvių socialistų ideologijoje tas, jų visų barams, materializmas? Socializmas gi, kaip darbininkų sąjūdis, pasireiškė kovoj prieš sumažinimą pavergimo ir išlaisvinimą iš skurdo ir paniekos,

kovoj už teisybę, už sudarymą sąlygų žmoniškai gyventi. Socializmo kovos pagrindė glūdi ne pilvo pasotinimas, ne labdaringas alkanos pamaitinimas, bet įgyvendinimas socialinio teisingumo. Šiais laikais socializmas priartėjo uždavinį: pažadinti žmoguje, įprasminti žmogaus iš masės gyvenimą gėrio ir grožio vertybių požiūriu.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BICIUJIS.

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telefonai: PROspect 8-3229
Rezid. telefonai: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas diena po pietų 1-3; vak. 7-8 tiksliai antradieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antrad. nuo 1-5, Trečiad. ir Šeštadienį tiksliai susitarus.

DR. JONAS G. BYLA

nervų-smegenų ligos, chirurgija
DR. K. NASVYTIS
NERVŲ LIGOS
104 SO. MICHIGAN AVE.
Kambarys 615
FRontier 6-0304 — RANDolph 6-1190
(Rez. tel.: Batavia, Ill. 4287-M-1)
Konsultacija tik susitarus.

Ofiso telefonai: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų. Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIŽIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. GARUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ir vaikų ligos
2423 WEST 63rd STREET
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vakaro. Šeštad. nuo 12:30-2:30 val. popiet. Trečiad. ir kitu laiku tik susitarus.
Telef. ofiso: WA 5-2017
Res.: PR 8-4255

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 1-4 po pietų ir 6-8 vakaro. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. tel.: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th CT., CICERO
Kasdien 10-12 ir 4-7 val. Trečiad. ir šeštad. tik 10-12 val.

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonai: LAFayette 3-3210
Jei neatsiliepiate, iaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-2:30 Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketv. nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS
2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak. Neradus, skambinti mano asistentui DR. V. REKLYS, tel.: RE 7-2806

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų. Trečiadieniais uždaryta.

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(ėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p. 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12. Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofisas 4645 SO. ASHLAND AVE.
Ofiso valandos: nuo 3-8. Treč. šešt. ir sekm. tik susitarus.
Ofiso telefonai: YARds 7-4787
Namu telefonai: PROspect 6-1930

Telef. ofiso: CLIFFside 4-7896
Rezidencijos: WALbrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampus 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų. Šeštadieniais 2-6 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
OFISAS: 5100 SO. WESTERN AVE.
Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro, antrad., trečiad. ir penktad. 6-9 v. v., šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Kampus 71 ir Campbell Ave.
Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Valandos: pirmad. ir ketv. nuo 5 iki 9 val. vak., antrad. ir penktad. nuo 1 iki 5 val. popiet, šeštad. nuo 2 iki 4 val. popiet, trečiadieniais uždaryta.

C. Z. VEZELIS

DANTŲ GYDYTOJAS
4645 S. ASHLAND AVE. YA 7-2244
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Trečiadieniais uždaryta

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4250

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampus Halsted ir 31os gatvių)
Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštad. 1-4 val. po pietų. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

Tel. off.: FR 2-4841, 9 A.M.—5 P.M.
Tel. res.: AV 3-2627, 5:30 P.M. iki 9:00

Dr. Justina ŽIRGULIS

Specialybė įvairios nervų ir proto ligos—vaikų ir suaugusių.
PITTSFIELD BUILDING, Kamb. 621
55 E. Washington St., Chicago 2, Ill.
Priėmimas tik pagal susitarimą.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDES-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandžai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill
Tel.: PROspect 6-5084

STANKUS

Construction Co.

Atlieka statybos planavimo darbus gyvenamųjų ir prekybos pastatų.
Jūsų pasirinkimui turime virš 300 standartinių projektų.
Ofiso ir namų telefonai:

PROspect 8-2013
7403 So. Western Ave.
CHICAGO 36, ILL.

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
VAL.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiadienį uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 3 p. p.

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas

Tel.: YARds 7-1829

Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šeštad. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Optometristas-Orthoptistas

Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įveda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.

4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonai: YARds 7-6616
Išvyko į Phoenix, Arizona.
Grįš 1959 m. vasario 16 d.

DR. S. VAITUSH, Opt.

Palengvins akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvo: skaudėjimo, svaigimo arba aptemimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliaregystę. Prirenčiu teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimai daroma su elektra, parodančia mažiausias klaidas. Speciali atyda kreipiamas į mokėtojos vaikus.

VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro. Šeštadieniais iki 4 val. vakaro. Trečiadienį ir sekmad. uždaryta.

4712 S. ASHLAND AVE.
YARds 7-1373

GRADINSKAS

NEMOKAMA
TAISYMO GARANTIJA

televizijoms pirktoms pas mus
Priimam senas • Duodam išsimokėtinai.

J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998

Atdada kasdien. Sekmad. uždaryta.

IS TOLI AR IS ARTI PIGIAI

PERKRAUSTAU
(MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. Litanica Ave.
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

SOPHIE BARCUS

RADIJO VALANDA

Visi programai iš WOPA,
1490 kil. AM 102-7 FM

Kasdien: nuo pirmadienio iki
penktadienio 10-11 val. ryto

Šeštadienį ir sekmadienį
nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto

VAKARUSKOS: pirmad. 7 val. v.

Tel.: HEMlock 4-2413

7159 S. MAPLEWOOD AVE.
Chicago 29, Illinois

Skelbkitės "N-nose"

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
SATURDAY, JANUARY 3, 1959

dalyvių, George Boucher, tiek persigandęs, kad tuojau susižinojęs su Benediktiniais ir pradėjęs Huysmans atvertimą krikščionybėn.

Huysmans romanas *Là-Bas* yra daugiau ar mažiau autorius autobiografija. Durtal — pats autorius — susidraugauja su istoriku Chantelouve, kurio žmona Hijacinta yra greičiau keista, negu graži. Tarp jos ir Durtal užsimezga keistas ryšys ir Hijacinta prisipažįsta, kad satanistas kanauninkas Doce jai pavedęs sukubos misiją. Jinai nuveda Durtal į "juodąsias mišias" šėtono garbei. Durtal pasibodė ceremonijos baisumu ir pabėga.

Skaitant šį Huysmans romaną, nebūtų be pagrindo tikėti, kad autorius tikrai dalyvavo minėtame ar panašiuose seansuose, ypač kai lektūra duoda ne dirbtinio aprašymo įspūdį, bet tikrai pergyventos realybės impresiją. Pasirodo, kad prieš dalyvaujant "juodose mišiose", kur altorius buvo nuogos moters pilvas, ir kur tuojau po pakylėjimo kanauninkas Doce pradėdavo litanijas velniui, Huysmans turėjo pasirašyti deklaraciją, kad šis spektaklis buvo grynas išmislas. Vėliau jis nemėgo atsakinėti į tuos klausimus. Tačiau kai Notre-Dame d'Ygni prijoras, kuris priėmė autorių į oblatus, paklausė jį apie "juodąsias mišias", jis pasisakė jose dalyvavęs vien iš smalsumo.

Tuojau po *Là-Bas* pasirodymo Huysmans gyvena tris savaites pas kunigą Boullan. Po šio mirties, Huysmans rausdamasis savo draugo paliktuose dokumentuose nerado nieko ypatingo. Jis pamatė, kad Boullan nebuvo "aukštesnis žmogus", bet paprastas okultistas, kuris patsai praktikavo demoniškus ritus. Nuo šiol autorius vengė kalbėti apie Boullan bei jo doktriną.

Huysmans pamažu atmata diabolinį misticismą ir tvirtina, kad tėra tik vienas, dieviškas misticismas. Jis yra pakeičiui į atsivertimą. Pagaliau 1892 m. jis atlieka išpažintį, priima komuniją. Nuo šios datos jis pasuka katalikiškumo ir paskiau oblatūros keliu. Emile Zola nesųkį prikaišiojo savo ištikimajam mokiniiui jo nutolimą nuo natūralizmo principų, gi Huysmans romaną *En Route* (1895), kur jis pasakoja savo grįžimą krikščionybėn, Zola laikė natūralizmo išdavimu. Tačiau Huysmans jau niekas nebeįstengė nukreipti nuo jo pasirinkto kelio.

Tuo pačiu metu, kaip Huysmanso *En Route* (*Kelyje*), pasirodė minėta Jules Bois knyga *Satanizmas ir Magija*, kurios autorius prašė Huysman-

tes; iš kitos pusės jam buvo puiki proga vėl sugrįžti prie diabolizmo, bet *Là-Bas* autorius laikė šios rūšies kolaboracijas pavojingomis. Įvade Huysmans atrodo daugiau, negu bet kada įsitikinęs tamsybių princu akcija. Čia jis pabrėžia skirtumą tarp luciferizmo bei satanizmo ir dar sykį grįžta prie kanauninko Doce. Huysmans nesigaili pagnyrikos knygos, kurią jis pristatė publikai, bet šioje pagnyrikoje yra labai didelė rezervu doza.

Dar prieš savo atsivertimą Huysmans gerai pažinojo "Rožės Kryžiaus Kabalistinės Draugijos" įsteigėjus, kaip markizą Stanislovą de Guaita, San Pėladan ir Oswald Wirth. Šios draugijos tikslas buvo okultizmo propagacija. Huysmans taipogi labai gerai pažinojo to meto garsiuosius okultistus kaip Jules Bois, Eugenijų Vingtras, Papus, Paul Adam, Barlet, kunigą Alta, Polti, Albertą Jounet ir kitus. Huysmans tikrai tikėjo velnio apsedimui, dalyvavo spiritistų seansuose, pradžioje kaip smalsuolis bei skeptikas, bet paskiau kaip tikis. Po savo atsivertimo, nors jis kartais tai ir nuneigėdavo, jis dar vistiek tikėjo okultizmu, bet jau su panieka ir pasibaisėjimu.

Huysmans, kaip ir visi natūralistai, turėjo dokumentacijos maniją. Visokie seni raštai bei apdulkėję dokumentai, užsilikę archyvuose ir bibliotekose, apie viduramžių magiją jam buvo brangi medžiaga. Jo romane *Là-Bas* galima aiškiai pastebėti dvi dokumentacijos rūšis: viena serija — tai grynai istoriškai faktai, liečią garsųjį okultistą Gilles de Rais (XV š.) bei viduramžių magiją, kita serija — tai faktai, liečią modernųjį satanizmą.

Huysmans paliko maždaug tas pats ir po savo atsivertimo, t. y. artistas, kurį visada žavėjo ir domino paslaptingoji satanizmo pusė. Natūralizmo procedurą jis pritaikė net savo religiniuose romanuose kaip *La Cathédrale* (1898) ir *L'Oblat* (1903). Jo aištingas

čia, kur pasigirdo tik keletas išgastintų balsų kas liečia Huysmano tikėjimą bei jo išraiškos kokybę. Jo lyriškos vauduotės jėga praplečia natūralizmo ribas net iki simbolizmo, taip kad ši naujoji mokykla, nekentusi Zola bei jo mokinių, labai simpatizavo Huysmansui.

Atsivertęs ir patapęs benediktinu oblatu, Huysmans daugeliui liko neaiškus. Jis niekada nepasidavė smulkiam davatkiškumui bei išoriniams žmogiskumo reiškiniams bažnyčioje ir rezervo su atvira bei kritišką žvilgsnį į bažnyčios skelbiamas paslaptis bei jos dogmas. Perėjęs gradualinę evoliuciją nuo natūralizmo iki estetinio katalikiškumo bei gvildenės įvairiųjų savo sielos būklės, autorius reprezentuoja dekadentinį tipą, sulydytą su neo - katalikiškumu. Nuo viduramžių ir Barbey D'Aurevilly satanizmo bei estetinio misticismo Huysmans nuėjo į katalikišką misticismą bei katalikišką sacerdotalizmą nepaprastai sudramatindamas savo vėlesniuose romanuose religinį ritualizmą.

NEGIMĖS VAIKAS

— Jonuk, sakyk, kuomet esi gimęs?

— Aš visai nesu gimęs. Aš turiu pamotę...

6402 So. Fairfield Ave., Chicago 29
Telefonas: HEMLOCK 4-8037

(3-čias aukštas, durys po kairei, arti 63-čios gatvės ir California Ave.).
Duoda prieš karą baigęs
Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios

VERTIMAI · PILIETYBĖ · LAIŠKAI

CHICAGOS ŠVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČODARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PETRO ŠIRVOKO NUOTYKIAI

Vienas aukštą mokslą lankęs žmogus, Bostono sieloganis, atsiuntė Petriui Širvokui laišką, patardamas jam susipažinti su Betinos Baxter stebuklais. Šis štukorius, matyt, nežino, kad Petras Širvokas savo knygoje yra aprašęs daugiau stebuklų ir su juo nutikusių įvairiausių nuotykių, negu bet kurios panos knygoje galėtų būti minimėta. Svaisto knyga apie Petro Širvoko stebuklus ir nuotykius bus pasiūsta, kai du doleriai ateis tokiu adresu: **NAUJIENOS, 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Illinois.**

GERA PROGA RAŠTIKIO ATSIMINIMAMS PERSKAITYTI

"Naujienos" yra pardavusios geroką pluoštą Stasio Raštikfo, buvusio Lietuvos Kariuomenės vado, atsiminimų. Kas turi nesuteptą pirmąjį jo atsiminimų tomą, gali dabar, be jokio primokėjimo, iškeisti jį į antrąjį tomą.

Antrasis tomas kainuoja 7.00 doleriai. "N." Adm.

Lietuvių Taupymo ir Skolinimo Bendrovių Lygos Nariai

kuriose kiekvieno santaupos yra apdraustos iki \$10,000.00,
o namų paskolos duodamos lengvomis sąlygomis.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.

6245 SOUTH WESTERN AVE. CHICAGO 36, ILLINOIS
GRovehill 6-7575

CONTINENTAL SAVINGS & LOAN ASSN.

4559 SOUTH PAULINA STREET CHICAGO, ILLINOIS
YArds 7-0145

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.

2555 WEST 47th STREET CHICAGO 32, ILLINOIS
LAFayette 3-1083

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.

3430 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
CLiffside 4-0104

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 SOUTH 49th COURT CICERO 50, ILLINOIS
TOWnhall 3-8131-2

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.

1800 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
HAYmarket 1-2028

GERIAUSIOS KNYGOS DOVANOMS

NAUJIENOSE galima užsisakyti gerų ir naudingų knygų žiemos švenčių dovanoms. Patariame įsigyti šias knygas:

1. Vaclovo Biržiškos Senųjų lietuviškų knygų istorija, du tomai, \$1.00
2. Vandos Sruogienės Lietuvos istorija, 948 psl. \$12.00
3. Pušino - Mykoliaičio Altorių šešėlyje \$6.00
4. Stepono Kairio Lietuva buvo \$5.50
5. A. Labio Lietuvių - anglų kalbos žodynas \$14.00
6. Dr. A. Gusseno DANTYS \$4.00

Knygos bus pasiūstos pagal nurodytus adresus,
kai pinigai bus atsiųsti tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill.

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

Petro Kiaulėno monografija

1909-1955

P. KIAULĖNAS — Galvutė

Neseniai buvo išleista mūsų talentingojo dailininko-impressionisto Petro Kiaulėno monografija. B. A. Thrania leidėjas. Tekstą parašė Gordon Brown. 1958 m. 12 pilnomis spalvomis reprodukcijų ir anglišku tekstu. Tekste apščiiai duodama medžiagos iš prancūzų meno kritikų atsiliepimų apie dailininką. Šis albumas buvo išleistas Petro Kiaulėno pomirtinės meno parodos proga 1957 m. kovo m. André Weil galerijoje Paryžiuje.

Toli gražu ne visa velionio kokybe gausinga kūryba šioje monografijoje iškelta, bet jau ir iš to, kas joje yra, duoda platesnį vaizdą apie dailininko nueitąjį kelią ir jo iškilimą meno pasaulyje.

Kiaulėnas buvo neeilinis dailininkas kosmopolitinėje meno arenoje. Jis davė tai, ko kiti negalėjo duoti belaukiančiam pasauliui vis naujų formų, parodydamas, kad plastinė kalba arba rašyba, ne būtinai naujų formų ieškojimu remiasi. Jis tikėjo, kad nei impresionizmas, nei kitos plastinio meno srovės nenusitonia savo vertės, kol menas eina per dvasinę medžiagą. Kiaulėno dvasioje sūbrendo impresionizmas. Tas jo individualus impresionizmas lyg atgimsta išsiverždamas naujoje šviesoje, lyg papildydamas tai, ko anksčiau trūko. Kiaulėno negalima sutapatinti nei su Matisse, nei su Renoir arba su Bonnard. Kiaulėnas, atidamas į šį pasaulį, atsinešė

didelę dovaną — koloritą, impulsyvų spalvų bei šviesos pajautimą.

Jean Chabanon "Le Peintre" apie Kiaulėną išsireiškė:

"Kiaulėno apžvalginė paroda atskleidė begalinį žmogaus jautrumą, kuris žino, kaip pasinaudoti gamta, kai kiti ją įkalina. Jis skina pačius gražiausius vaisius, pabrėždamas gamtos grožį keliais lengvais spalvingais brūkšniais".

Kitas meno kritikas H. I. T. entuziastiškai pasakė, jog

"... Kiaulėno tapybą galima palyginti su šviesos spinduliais, atseit, jų ilgiu bei lūžimu".

Daugelis dailininkų gali apvaldyti sunkias formas, bet Kiaulėnas savo tapyboje eksploatuoja šviesą, kuri neturi apčiuopiamos medžiagos, tuo atveju tikrai energiją. Jo vingiuoti teptuko pabraukimai simuliuoja šviesos spindulių ilgį gamtoje. Žinoma, kiekviena spalva turi tam tikrą bangos ilgį, todėl akys yra bombarduojamos šviesos dalelių komponentu. Kiaulėno laisvi ilgi teptuko pabraukimai turi daug bendro su skystu atmosferos virpėjimu. Ritmas jo tapyboje duoda formą šviesos virpėjimui ir temos išraiškai. Bet ši arabeska dažnai veikia nepriklausomai nuo parinktos temos. Pavyzdžiu yra "Dailininko portretas" (A. Varnas).

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 3, 1959

Čia teptuko pabraukimai neturi ryšio su poznotojo marškinėlių raukšlėmis, — jų vietą užima šviesios dėmės. Kadangi šviesa yra energijos forma, ji atskleidžia paslėptą besiveržiančią jėgą Kiaulėno tapyboje, kuri apvainikuoja dailininko kūrybą dinamišku pajėgumu.

Jo medžiaga glaudžiai bendradarbiauja su troškimu temos išraiškoje, su dideliu laisvumu, plastinės kalbos aiškumu ir paprastumu, neapkraunant faktūra ar kūrinių apsunkinant kurčiais tonais. Be to, pas Kiaulėną nėra pasikartojančių teptuko pabraukimų. Išlaikytas spalvų šviežumas, skambumas iki galo su dideliu entuziazmu, su aistra, dinamizmu.

Kiaulėną lygiai domino peizažas, naturmortas arba asmens portretas. Savo kūrybinį troškulį malšindavo kurdamas kokį nors dalyką iš paprastų kasdieniškų apraiškų, kaip ir kuris kitas dailininkas. Pabrėžtina, kad Kiaulėnas, nors ne kaip tradicinis portretistas, šioje srityje davė visai naujų plastinės tapybos bruožų. Kaip jo peisažuose pulsuoja, srūvena skambios gaidos turtingais retais akordais, kvėpia žemė drėgme, šviečia pavasario vešli pieva bei žydintieji medžiai, taip pat portretą jisai traktuoja trapiais teptuko pabraukimais. Realizmas su sunkiomis detalėmis jo nepaklūdo, nes jis jų išvengia, išlaikydamas ritmingą dekoratyvinį stilių. Figūrinėje tapyboje, daugiausia galvutėse, šviti giedras koloritas, nors tai nebūtinai reprezentuotų ypatingą asmenį. Grafiškas piešinys, švelnus teptuko pabraukimas patvirtina dailininko sugebėjimus pavaizduoti tikruosius dalykus be fantazijos, be perdėjimų.

Kiaulėnas sugebėjo gyventi su žmonėmis, su visa aplinka, kaip ir Bonnard. Jam kaime yra žemės ir erdvės dalis, mergytės tampa pievelės dalimi, šeimnininkė — namų aplinkos dalis, kurioje ji gyvena.

Šių dienų revoliucinis menas niekad nepastos kelio tikriesiems dailininkams, kaip buvo Petras Kiaulėnas, kuris drąsiai ignoravo naujus stilius mene, nes jis turėjo savo stilių, skirtingą nuo visų kitų impresionistų.

Kiaulėnas neskubėjo savo kūrybos rodyt parodose Amerikoje. Atrodė, kad jam tai neapėjo, nors kai kurie jo draugai ragino rengt parodas. Būdamas švelnaus būdo ir draugiškas, įsigijo daug draugų bei pažinčių Amerikoje. Bet Paryžiuje meno centre, jis taip pat buvo gerai žinomas ir gerbiamas. Atvykęs iš Romos į Paryžių, Kiaulėnas pasijuto skirtingoje atmosferoje, kur verda gyvenimas, kryžiuojasi meno srovės, ten gimsta naujos mados, naujos idėjos. Kai daugelis kitų, at-

vykusių jaunų menininkų iš įvairių pasaulio kraštų, imasi sekti vyresnius kolegas, tai Kiaulėnas pasiliko neutralus.

Kiaulėno asmenyje glūdėjo ir kitas talentas, tai architektūra, kuri jį nemažiau domino. Architektūros jis pradėjo mokytis Romoje. Atvykęs į Paryžių, įstojo į Ecole Nationale des Arts Decoratifs, o vėliau į Institut d'Urbanisme de l'Université de Paris. Gavo diplomą ir tapo diplomuotu architektu. Ir reikia pasakyti, kad jis praktikavo dvi profesijas — tapybą ir architektūrą. Bet tapybos menui jis daugiau laiko skyrė, atseit, tarpe 1943 m. ir prieš savo mirtį.

Kiaulėnas aplankė daugelį kraštų, kas, aišku, daug padėjo įsigyti reikalingų žinių. Baigęs Kauno Meno mokyklą, gavo stipendiją vykti į užsienį studijoms gilinti. Aplankė Drezdeną, Amsterdamą, Briuselį, Romą, Veneciją ir Paryžių. Išieškojo muziejus meno centruose. Pradžioje žavėjosi Titianu, vėliau Rubensu, kaip akademikas, akademinei dvasioj auklėjamas.

H. I. T. sako:

"Kiekvienas Kiaulėno paveikslas entuziastiškai gieda himną Gamtai... gyvajai ir žydinčiai Gamtai". M. Š.

— Dail. Romo Viesulo litografijos meno paroda Le Soleil Dans La Tête galerijoje Paryžiuje atidaroma 1959 m. sausio 2 d. ir tęsis iki sausio 15 d. R. Viesulas yra išvykęs į Vakarų Europą gilinti meno studijas, laimėjęs Gugenheimo stipendiją.

— Dail. Antano Rūkštelės meno paroda įvyks š.m. vasario 28 d. Čiurlionio Galerijoje Čikagoje.

— Čikagos Meno institute sausio 12 d. baigiasi didžioji meno paroda, vadinama "Dailininkas žiūri į žmones". Šią parodą patartina pamatyti.

— Dail. Juozas Bagdonas, gyvenęs Bogotoje, Kolumbijoje, persikelia į JAV. Dail. J. Bagdonas yra tapytojas ir keramikas.

Siųskite siuntinius!

Siunčiame dovanų siuntinius į Lietuvą ir kitus kraštus: naujus gatavus rūbus ir taip pat įvairias medžiagas, maistą, vaisius, akordeonus, siuvas ir mezgamas mašinas, laikrodžius ir kitus daiktus. Siuntinius galite patys čia vietoje sudaryti.

KAINOS PRIEINAMOS.

A M E R L I T
S U P P L I E S C O .

2221 W. CERMAK ROAD
CHICAGO, ILL.

STASYS GRUBLIAUSKAS, Vedėjas.

AMERLIT
SUPPLIES CO.
2221 W. CERMAK ROAD
CHICAGO, ILL.
STASYS GRUBLIAUSKAS, Vedėjas.

(Tęsinys iš 7-to pusl.)

no draugas nubėgo į bagažinį vagoną atsiimti dviračio. Tuo pat laiku pajudėjo traukinys ir su juo vėl nuvažiavo toliau. Vėl palikau vienas, bet šį kartą mano rankose buvo jo lagaminas ir aš žinojau, kad jis tikrai atvyks. Užėjau į stotelę, atsiguliu ant suolo ir snaudžiau.

Tame pat laukiamajame kambaryje prie stalų sėdėjo 2 senyvi vyrai, atrodo vietiniai, ir kokių 30 metų amžiaus padžiuvusi vokiečių ir savo tarpe apie kažką garsiai ir karštai diskutavo. Į mane jie visai nekreipė dėmesio. Vokiečių sakė, kad buvusi vakarų fronte ir kaip tik tose vietose, kurios buvo atgal atsiimtose iš amerikiečių. Tikrovė esanti baisi. Amerikiečių kareivių brutalumas ir žiauri elgsena su vietiniais gyventojais viršiją vokiškos visuomenės blogiausią galvojimą. Degina ūkininkų sodybas, pasismaginimui šauda žmones, prievartauja moteris ir t.t. Ypač tingai baisūs esą negrai. Bolševikų kareivių elgesys visais atžvilgiais esąs korektiškesnis. Šitos moters išvaizda mane tikino, kad ji yra arši nacė ir kad jos kalbos turinys nėra tikrovė, bet nacių sukurtas propagandinis blefas vietos gyventojams nuteikti prieš amerikiečius, kad priešintys jų atžygiuojančiai kariuomenei, nes daugelyje vietų vokiečiai amerikiečius sutikdavo be pasipriešinimo su iškeltomis baltomis vėliavomis.

Po kelių valandų su dviračiu atvažiavo mano draugas. Dviratį apkrovėme lagaminais ir vėl pamažu stumiamės į vakarus mažo upelio slėniu. Pakelyje užėjome pas kelis ūkininkus ir prašėme parduoti maisto dalykų. Vienur be atlyginimo atnešė duonos ir pieno čia pat pavalgyti, o kitur gavome virtų bulvių. Gerai ir tai, nes turėjome smaleco, o prie jo tiko ir bulvės. Šį rytmetį aplinkui nepaprastai siautė tieffliegeriai. Kelis sykus dviratį palikę ant plento, bėgome slėptis į mišką, nes atrodė, kad jie gali ir mudu pavaisinti.

Sustojome pailsėti

Vidudieny sumanėme sustoti poilsui. Nors nebuvo išvargę, bet galvojome, kuriam galui taip skubėti, juk bolševikų frontas čia yra nebegresmingas. Pievoje prie medžio pastatėme dviratį ir patys atsėdome prie upelio ant žolės. Upe ly plovėme kojas, kojines ir kairiuos baltinius, džiovinome juos, gulėjome ir išėjome arba vaikščiojome paliai upelį ieškodami žuvų. Prieš 3 val. dienos užkalkė sirenos ir po to netrukus išgirdome vakarų pusėje lėktuvų motorų duzgimą ir žemę drebinusius bildesius, kurie su pertraukomis truko gal pusvalandį laiko. Buvo aišku, kad tenai netoli vyko bombardavimas. Sustojimo vietą apleidome jau prieš pat vakarą.

Už kelių kilometrų pasiekėme Woergl miestelį, esantį Inn upės slėnyje prie Salzburgo-Innsbrucko plento ir geležinkelio. Nuėjome į geležinkelio stotį išsi-

aiškinti dėl traukinio. Gavome tokias informacijas: traukiniai nei Salzburgo, nei Innsbrucko link nevaikšto, nes lėktuvų bombarduoti tiltai ir kai kuriose vietose pati geležinkelio linija. Innsbrucko miestas tuo metu buvo karo veiksmų zonoje, ir ten neįleidžiami jokie pašaliečiai, o ypač svetimšaliai.

Nakvynę gavome prie pat miestelio pas ūkininką. Gulėdami daržinėje ant šieno savo tarpe svarstėme, ką turime daryti toliau? Gal pasilikti čia ir pas ūkininką bandyti gauti darbą bei laukti vakariečių atėjimo? Gal tokiam tikslui dar toliau pasistumti į vakarus arčiau fronto?

Visaip galvojome ir pagaliau nutarėme grįžti prie pirmąsio plano — pasiekti Landsbergą ir ten ieškoti iš Sterntalio išvežtųjų saviškių lietuvių, nes gyvenant didesnėje grupėje su mumis daugiau skaitysis ir atžygiavę vakariečiai. Mudviem besikalbant lauke daužėsi perkūnas ir smarkiai lijo.

Kitą dieną pasitaikė sekmdienis, bet mudu švenčių neturėjome ir žygiavome kaip visuomet. Platus ir gerai sutvarkytas plentas Innsbrucko link buvo perpildytas į abi puses keliaujančių žmonių: siuvo kariški sunkvežimiai bei lengvosios mašinos, kuriais arba viešas po kito skubėjo dviratninkai, su nešliavomis bei čemodaniukais rankose žingsniavo pėstieji. Labiausiai į akis krito gurguolėmis susigrupavę pamažu į vakarus riedą arkliai traukiami vežimai, kuriuose savo mantas pakrovę sėdėjo pabėgėliai iš Vengrijos — vyrai, moterys ir vaikai. Slėnis atrodė platus ir jo skersmuo galėjo turėti 10 kilometrų. Tai buvo plačiausias iš visų peržygiuotų slėnių, nes didžiausias Drau upės slėnis turėjo ne daugiau 3 kilom. pločio. Slėnį dengusieji kalnai (maždaug 1500—1800 metrų aukštumo) žaliavo padengti miškų ir savo didumu negalėjo prilygti tiems milžinams, kuriuos palikome Italijos pasienyje. Snieguotų viršūnių čia aplinkui nesimatė.

Nujautimas išgelbėjo

Apie 10 val. priėjome uždarytą plentą: skersai kelio užleista kartis ir iškelta iškaba su užrašu "Umleitung". Visi keleiviai suko aplinkui per slėnio kairiajame šone esantį kaimą. Mudu galvojome vingio nedaryti ir žygiavome tiesiai, nes, jei nebus sugriauti tiltai, išeisiva. Už kelių šimtų metrų nuo užtvartos prieš mudviejų akis iškilo šviežiai išraustos ir vandens pritvinsios duobių duobės, nulaužti ir išvartalioti augusieji medžiai, su žaliuojančiais lapais išmėtytos jų šakos. Tarp duobių rudavo į viršų išmesta molėta žemė ir visur buvo nepereinamas purvynas. Sukome su dviračiu į laukus, į pievas ir stūmėmės pirmyn per žolę bei išdirbtų laukų pakraščiais. Nors diena buvo debesuota ir putė šaltas šiaurės vėjas, bet kol pasiekėme nesuardytą plentą sušilome ir suprakaitavome. Plentas ir greta jo ėjusi geležinkelio linija buvo su-

bombarduoti kokių 3 kilometrų ilgumo ruože. Patikti vietos gyventojai pasakojo, kad bombardavimas vykęs vakar dieną po pietų 3 val., t. y. tuo laiku, kai mudu laiką leidome prieš upės pievoje ir klausėmės bombų detonacijos. Šitas ūkininkų pasakojimas man įstrigo į galvą. Zygiuodami toliau sveiku nesuardytu plentu mudu apskaičiavome, kad nuo vakarykštės sustojimo vietos iki sugriauto plento pradžios galėjo būti 10 kilom. atstumo. Jei vakar dieną būtume nesustoję, o žygiavę pirmyn tuo lygiose vietose nesikeičiančiu greičiu (4 km. per valandą), tai nuo 12 iki 3 val. būtume nužygiavę 12 kilo-

metrų. Vadinasi, bombardavimas mudu būtų užklupęs kaip tik pavojingiausiam išardyto plento ruože. Tenai greičiausiai būtų pasibaigusi mudviejų kelionė, pasibaigusi ant visados, nes subombarduotas ruožas eina per lygų lauką be jokių galimybių pasislėpti nuo bombų bei jų skeveldrų. Tokio mudviejų gyvybei grėsusio pavojaus akivaizdoje vakaryštis kelionės nutraukimas atrodė paslaptingas ir galėjo būti padiktuotas nujautimo.

Apie 3 val. po pietų iš Inn upės slėnio pradėjome kopti į kalną šiaurės kryptimi. Vakarpasiekėme 7 kilometrų il-

(Tęsinys 12 pusl.)

Skaitkite Linksmą Mėnesinį Laikraštį VĖPLĄ

Karikatūros, šaržai, anekdotai, feljetonai ir įvairūs humoras
Metinė prenumerata tik \$1.50.

Adresas: VĖPLA, 854—39th Avenue
Ville Lasalle, Montreal, Q. Canada

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus ar šlapį ka apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus neturėsite jokių nemalonumų.

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CENTRAL 6-5208

Generaliai Agentai Šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

**DO AS NATURE DOES...
SEED IN THE FALL**

RAKE LEAVES.
FALL RAINS SETTLE LEAVES ON GRASS LIKE A TARPULIN, ELIMINATING AIR AND LIGHT.

CONDITION SOIL. NUTRO SOIL CORRECTOR IMPROVES MOISTURE PENETRATION, CORRECTS EXCESSIVE ACIDITY OF LAWN SOILS. FERTILIZE. GRASS RESPONDS ESPECIALLY WELL IN FALL AND NUTRO PELLETS WILL KEEP LAWN BRIGHT AND GREEN THROUGH AUTUMN, INSURE AN EARLY LAWN NEXT SPRING.

CONTINUE TO MOW AS LONG AS GRASS IS GROWING. MOW SHORTER FOR GRASS TO THICKEN, ELIMINATE WEEDS, KILL CRAB GRASS.

SOW GOOD SEED - AFTER WEEDS AND CRAB GRASS ARE KILLED. IF LAWN NEEDS THICKENING UP SEED WHOLE AREA IN FALL.

(Tęsinys iš 11-to psl.)

gumo ir 1000 metrų aukštumoje gulintį Acheno ežerą. Prie ežero margavo prisiglaudęs Sespitz miestelis. Jame buvo nemažai ūkininkų, nes čia žemė tinkama ūkininkavimui, išskyrus sodus, kurių nesimatė, nes jiems peržvarbus čionykštis alpių aukštumos klimatas. Miestely pradėjo tėti ir snigti, ir snigo taip smarkiai, kad po pusės valandos sniego prikrovė per 20 centimetrų. Klabinome ūkininkų duris ir prašėme nakvynės, bet nė vienas jų mudvių nepriėmė, nes visur esą pilna pabėgėlių iš Miuncheno (pasiturintysis bei valdininkų luomas iš miestų nuo bombų bėgo į kaimus). Gatvėje patiktas vietinis gyventojas nakvynės reikalui pasiūlė mudviem užėiti į čia pat esantį gasthauzą (restoraną), kurio savininkas esąs ūkininkas. Užėjome į vidų. Svečių kambaryje prie staliukų sėdėjo, valgė vakarienę bei gerė karo meto alų gerais rūbais apsirengę ir gražios išvaizdos žmonės, taip sakant, "Miuncheno elitas". Jų visų akys sužiūro į mudu, kai tie du nusikamavę vagabundai atsirado jų aplinkumoje. Tuojau pristatė savininkas. Sakėme, kad norime gauti nakvynę, perėjome visą kaimą, bet niekas nepriima — visur pilna pabėgėlių.

Seimininkas pareikalavo dokumentų. Gavęs juos, perskaitė ir liepė sėstis prie staliuko. Padavėja atnešė vakarienę — mėsiskos sriubos ir lėkštę pripiaustytos duonos. Po vakarienės šeimininkas nuvedė mudu į nakvynės vietą — ant šieno ir pasakė, kad nerūkytume. Palinkėjęs geros nakties išėjo. Atsibudome rytmetį. Lauke tebesnigo ir viskas baltavo nuo padengto sniego. Tai reiškė, jog keliauti negalėjome, — per sniegą neišvilksime dviračio. Gulėjome toliau ir iš guolio sukilome tik vidudienį, kai sustojo snigimas ir aptirpo ant kelio gulėjęs sniegas. Užėjome į restoraną. Tarnaitė gražino dokumentus ir vėl atnešė sriubos ir duonos. Pavalgėme, padėkavome ir iškeliavome.

Acheseno ežerą supo virš kilometro aukštumo šiaurinės Kalkinės Alpės. Aplink ežerą vienoje ir kitoje pusėje matėsi viešbučiai, o ežere plūduriavo nemažai motorinių valčių. Iš statmeniškų uolinių masyvų į ežerą krito daugybė upeliukščių, kai kurių jų vanduo buvo žalias, lyg nudažytas. Net ežere, kur tie upeliukščiai įtekėjo, telkšojo aiškiai skirtingi žali vandens plotai. Achesono ežeras yra mėgiama turistų bei vasarotojų vieta.

Nakvynė daržinėje

Iš Acheseno ežero ištekančios upės slėniu žygiavome Bavarijos link. Pavakary pasiekėme Austrijos-Bavarijos sieną, ir kas buvo keista — prie sienos mudu pasitiko ginkluoti vokiečių kareiviai, kurie vis dar tebesaugojo sieną, nors nuo Austrijos anschlussu buvo praėję daug metų. Jie pareikalavo iš mudviejų dokumentų, juos skai-

tė ir stebėjosi iš mano pasakojamos kojomis atliktos kelionės. Šioje vietoje į 4 puses kryžiausiai keliai. Aš paklausiau kareivio, kuriuo keliu galima greičiausiai pasiekti Isaro upės slėnį. Patarė žygiuoti mažo upelio slėniu per mišką mašinų nenaudojamu keliu, kur esą aplūžę tiltai, bet mudu su dviračiu išeisiva. Padėkavojome už patarimą ir žygiavome nurodyta kryptimi.

Jau temo, kai pasiekėme mišką. Vienoje laukumoje prie kelio pamatėme trobesius: gyvenamą namą ir daržinę. Aš ėjau prie durų baladotis, gal gausime nakvynę. Pasibeldžiau, bet niekas neatsiliepė, langinės buvo uždarytos ir viduje per plyšius šviesos nesimatė. Ant laiptelių gulėjo storas nepalistas dulkių sluogsnis ir niekur nematėme jokių pėdsakų, kad čia gyventų žmonės. Stebėjomės ir negalėjome suprasti, kaip gali būti tvarkingi trobesiai be gyventojų, ir žygiavome toliau. Už poros kilometrų visiškai sutemo. Kiek atokiau nuo kelio prieš mudviejų akis iškilo vėl dvi sodybos, tūnojo dideli pastatai, bet taip pat be šviesų. Dėl visko ėjau išsiaiškinti, gal rasiu ką nors gyvenantį. Ta pati istorija pasikartojė ir čia — nė gyvos dvasios. Pradėjome galvoti, gal mudviem vaide-nasi, o gal iš nuovargio kilo halucinacijos. Už keių kilometrų priėjome prie pat kelio stovintį dar vieną gyvenamą namą ir daržinę. Ir čia niekas negyveno — visur buvo tamsu. Tik čia matėsi neseniai buvusio žmogaus pėdsakai: šviežiai suskaldytos ir tvarkingai į krūvą sukrautos malkos. Toliau einantį kelią supo tamsus miškas. Galvojome, ar tęsti naktinę kelionę, ar pasilikti čia? Iš supančių kalnų į upę tekančių upeliukščių tiltai dažnai buvo aplūžę, su didelėmis skylėmis, ir dabar naktį dėl menko matomumo galėjome įlūžti arba per skylę įkristi ir užsimušti ant giliai dugne gulintį aštrių uolos luitų. Atsargumo sumetimais nusprendėme sustoti ir nakvoti šioje sodyboje. Iš lagamino išsiėmėme vilnones antklodes ir, isivynioję į jas, daržinėje ant

UNITED PRESS-NAUJIENŲ PHOTO
Dėl laikraščių išvežiotų streiko per 20 dienų New Yorko didesnieji laikraščiai nebuvo spausdinami. Pagaliau, kai streikas baigėsi ir pasirodė laikraščiai, tai jie buvo tiesiog gaudyti gaudomi.

Šypsenos

MOKYTIS NIEKAD NEVĖLU

Pamokos mokykloj prasideda 8 val. ryto. Jonukas ateina pusiau devintą ir kaip niekuo dėtas sėdasi į savo vietą.

— Tai kodėl gi šiandien taip vėlai ateini į mokyklą? klausia mokytojas.

— Mano tėvas sakė, kad mokytis niekuomet nevėlu, paaiškina Jonukas.

plikos žemės bandėme užmigti. Tačiau antklodės buvo permėtos, šaltas nakties oras siekė kūną ir užmigti negalėjome. Sugalvojome išeitį — suradome tuščių popierinių cemento maišų ir susivynioję antklodėse įlindome į juos. Su šita kombinacija šalčio trukdymas atpuolė — užmigome, bet baisiai nepatogus gulėjimas — dažnai atsi-bundame, vartomės ir laukiame rytmečio. Pagaliau prašvito. Atsikėlėme. Upėje nusiprausėme, pavalgėme pusryčius ir iškeliavome.

(Bus daujtat)

SILKINI GRIKIAI

Aktorius David Niven karo metu atliko karo tarnybą vienos karininkų kartinos vedėju. Sykį jis gavo dėžę rusiškos ikros, kurią patiekė su visais tam patiekalui reikalingais prieskoniais.

Netrukus jį šaukia prie generolų stalo. Generolai sėdi susiraukę.

— Ta tavo grikinė košė silkėmis atsiduoda! išdrožė visų generolų nepasitenkinimą seniausias.

SARGYBOJE

Viršila egzaminuoja naujokų būrį: — Ei, Rasteniau, ką darytum tokiu atveju? Stovi, sakysim, sargyboje, naktis tamsi, nė žingsnio aplinkui nesimato, kai staiga kažkas tave iš užpakalio apkabina, taip jog nebegali pavartoti ginklo?

— Aš atsakyčiau "Verut, bėk namo, matai, kad esu sargyboje!" atpylė pasitempęs naujokas.

NUO NAUJŪJŲ METŲ
UŽSISAKYK "NAUJIENAS".

MIDLAND
Savings and Loan Association

Mes mokame Aukštą dividendą

PER 40 METŲ VISŲ LIETUVIŠKŲ KOLONIJŲ SAUGIAUSIA IR PELNINGIAUSIA TAUPYMO RENDOVĖ

6938 Archer Avenue Tel. LA3-6719
AUGUST SALDUKAS Prezidentas

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIŲ SALESMONAI